

Forfatter: Larsen, Karl

Titel: Aksel Halcks Optegnelser

Citation: "Aksel Halcks Optegnelser", i *Aksel Halcks Optegnelser*, 1902, s. 1. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-larsenk_07-root.pdf (tilgået 22. juni 2021)

Anvendt udgave: Aksel Halcks Optegnelser

KARL LARSEN
HVI SER DU SKÆVEN —
AKSEL HALCKS
OPTEGNELSER

2

Hvi ser Du Skæven — (I og II) udkommer samtidigt i en autoriseret tysk Udgave hos A. JUNCKER, BERLIN.

Hvi ser Du Skæven — Aksel Halcks Optegnelser udkommer samtidigt paa svensk paa LJUS' Forlag, STOCKHOLM.

3

KARL LARSEN

AKSEL HALCKS OPTEGNELSER

**DET NORDISKE FORLAG
ERNST BOJESEN KØBENHAVN
TRYKT HOS F. E. BORDING
MDCCCCII**

4

OPLAG: 2000 EKSPL.

5

MIN Hustru har betroet sig til Kommandørinde Hemmingsen. Det véd jeg. Ikke gennem noget, Fru Hemmingsen snakkede videre, men ved at der i Tavsheden omkring mig bestandig dirrede en Resonnans af Sladder.

Fru Hemmingsen sladrer ikke selv. Hendes store, tomme, blonde Kommandør vil ikke have det.

Den Mand har kun moret mig en eneste Gang i sit Liv, og det var netop, da han, efter en stor officiel Middag, betroede mig sit Standpunkt overfor Sladder.

»Det er gamle Admiral Reck, som jeg skylder det, « fortalte han, »min Faders bedste Ven og min ganske briljante Støtte. Hør *altid* paa Sladder, min Dreng, sagde han til mig, baade af overordnede og underordnede. Opad til viser det Ærbødighed, 6 nedad til Forekommenhed. De fine Folk finder dig interessant, om du saa aldrig mæler et Muk, og simple Folk siger, du er en herlig Mand, der vil høre paa deres Sludder. For jeg skal sige dig, at alle Folk vil sladre, enten de er i Rangen eller de kører med Natvognen. Og det er jo da meget grinagtigt at høre paa. — Men saa maa du paa den anden Side ogsaa gøre dig til Regel, at du *aldrig* løber med Sladder. For det er en Gave for sig selv. De, der har den rigtigt, bringer det allervidest; men de sladrer ogsaa kun, naar de *vil* sladre, og saa kalder jeg det ikke Sladder. Det, du skal vare dig for, er at lade Munden løbe, for det ender altid med, at du faar det læsset af paa de gale Steder. Hold Munden i! Saa bliver du diskret, og der er ingen, som véd, hvor meget du véd. Du skal have det med Sladder ligesom med en Røffel i Tjenesten: tag imod den uden at kny, men tal for Guds Skyld aldrig om den til nogen.«

Paa denne Lærdom er Kommandøren 7 naaet vidt og hans Hustru med ham. Den lille, nydelige, sindrigt konserverede, godt klædte Frue *tier* kun, hvad der bliver hende betroet, videre og videre. Hun bare undviger et Spørgsmaal eller gør Indvending mod en Paastand, eller hendes Tonefald kommer til at røbe, hendes Øjnes Glans forsnakker sig, uden at hun selv véd deraf. Fru Kommandørinden vilde føle sig ganske uretfærdigt angreben, om nogen sagde, at Snak om Næsten overhovedet kunde komme fra hende. Alene Kommandørens Forbud i saa Henseende er hende noget saa gysende frydefuldt, at hun aldrig kunde tænke

paa at handle derimod. Saa kunde Fru Hemmingsen lige saa godt blive sin Mand utro. Og jeg maa smile ved at tænke paa den afsindige Forvirring, der vilde gribe hendes Hjerne, om en saadan Mulighed bare blev antydet. Hun skulde nogen Sinde saa meget som blot røre ved en anden Mand end den kære Kommandør, hvem vi Mandfolk flygter for, men som altid har været omsuset af et stille Træk af Kvinder! 8 Fuldkomment tilhøre ham og sejrrigt holde ham borte fra alle Trækfuglebaner, det er Fru Hemmingsens eneste Livsopgave, for hvilken hun kunde begaa enhver Lavhed ...

☒ Da det var bleven mig klart, at min Hustru havde talt om hendes og mit Liv til denne Kvinde, følte jeg mig flov og sørgmodig. At jeg var bleven vist frem for Fru Hemmingsen — og vel nok lidt unænsomt — gjorde mig genert, og langt inderligere greb det mig, hvor sørgeligt det er, naar Mennesker, der har maattet blotte sig for hinanden, ikke kan bevare deres Erfaring i Blufærdighed.

☒ Det var paa Vejen hjem fra et Selskab, at jeg sad i Vognen ved min Hustrus Side og tænkte saaledes, ganske ene.

☒ Men inden vi rullede ind ad Porten hjemme, var jeg dog ved at forstaa hende. Det var selve den store, talende, tiende, stirrende Sladder, som havde tvunget hende.

☒ Nu er det godt et Aar siden, at min Hustru, Datter af den berømte Fritænker⁹ og gift med en Fritænker, der tilbeder Kunsten, gik hen og blev fanatisk Kristen.

☒ Naar sligt hænder, maaber Sladderen først en Tid og glør. Men det varer ikke længe, inden dens falske Øjne lyser, og dens fejge Miner spiller, og dens onde Tunge tør begynde at hviske.

☒ Som højtstaaende Embedsmand har jeg nogen Indflydelse paa en Del Ting og Mennesker, og jeg er desuden velhavende, derved uafhængig. Sladder tager aldrig rigtig Fart, hvor den ikke mener tillige at kunne skade. Det hører til dens Væsen at gøre ondt. Først derigennem faar alle de, der sladrer, denne vellystige Fornemmelse af uden Ansvar at være med til noget utilladeligt.

☒ Derfor stoppede Sladderen hurtigt foran *min* Dør.

☒ Og ussel som den er, gav den sig tværtimod til at ynke og flattere mig for at kaste sig saa meget desto stærkere over min Hustru. Hun betød jo intet i den store Verden og var som Kvinde i sig selv ømfindligere, lettere ¹⁰ at pine med Tavshed, prikke med forstilt Uvidenhed, snerte med Hentydninger og forlorent Forsvar. Hende kunde hundreder af behændige og bløde Fingre nippe og nappe og ruske og rive med de hemmeligste Sladderknibetænger.

☒ Jeg forstaaer, at hun har maattet skringe. Og med rørende Hjælpeløshed valgte hun netop Fru Hemmingsen til sin fortrolige.

☒ De har aldrig været Veninder, og vor Omgang er ganske overfladisk. Men den bestaar overhovedet, fordi Mathilde Hemmingsen har kendt min Hustrus Barndomshjem og er den eneste af alle i vor Kreds, som er kommet en Smule der.

☒ Anderledes end overfor alle andre Mennesker staar vi overfor dem, som husker den løse Fjæl i Gulvet, vi holdt af at vippe paa som Børn, de Syltetøjskrukker, vi skævede op til, og Fødselsdagene, hvor vi fik alle Ønsker opfyldte. Lad disse Folk være ringe og Livet have ført os langt bort fra dem, de har dog just den Nøgle, der lukker op for vort indre, naar den sidste Rest af al vor ¹¹ Barndoms trygge Fortrolighed er svunden.

☒ Og Thora, min Hustru, var en Kvinde og maatte søge et andet levende Væsen at betro sine Klager.

☒ Men hun har ikke givet Fru Hemmingsen en Redegørelse til at bringe videre, hun paabød hende sikkert Tavshed efter at have lettet sit Hjerte. Hun er bleven ved at være stolt ...

☒ Inden hun og jeg den Aften, efter at være kommen hjem fra Selskab, sagde hinanden Godnat, vidste jeg, at jeg intet turde spørge hende om. Jeg maatte ikke krænke et mig nu fremmed Menneskes Ret over sig selv.

☒ Vi stod nogle Øjeblikke inde i min Stue, førend vi gik, hver til sit Soveværelse.

☒ Vore Øjne mødtes.

☒ I en kostbar og helstøbt Selskabsdragt saå hun fortræffelig ud, som noget ganske for sig selv og noget meget attraaværdigt.

☒ Og da maatte jeg i mit stille Sind for tusende Gang gøre det haabløse Spørgsmaal, ¹² hvorfor vi Mænd saa uhjælpeligt skal elske Kvinder, som om de var skønne Daadyr eller herlige Kunstværker eller blændende Symboler!

☒ Hvad havde det ikke kostet mig at trænge bagved disse Øjnes mørke Funklen og lære, at for *mig* var der et intet! Og hvor pinefuldt urigtigt havde jeg ikke tydet den Lidenskabens Energi, som laa over hendes Pandehulning og Næsefløje og tynde Læber ...

☒ Forvirrende Tegn, der virker paa vort Sind og vore Sanser i Kraft af Love, som vi ikke aner, men hvis ukendte Formaal Naturen blindt og skaanselsløst forfølger.

☒ I stille Aftentimer vil jeg, for mig selv alene, prøve paa at skrive ned, hvorledes jeg har læst Jer. —

☒ Den første Kvinde, jeg har elsket, er min Moder, og hun var død.

☒ Inde i Faders Værelse hang hendes legemstore Billede, malet i Moders seks og tyvende Aar. Hun sad dér, med Hænderne 13 i Skødet og et Blik, der så frem for sig.

☒ Fader har tit fortalt mig om dengang baade Maleren og han vilde overraske Moder med den haandskaarne Ramme og derfor hængte Billedet op alene, da det nu omsider var bleven færdigt.

☒ Kunstneren stod længe og betragtede Maleriet paa sin Plads, så hen over Væggen, rundt omkring sig, derefter igen hen paa Billedet og ud ad Vinduet.

☒ »Ja, « sagde han, »for en Gangs Skyld er jeg tilfreds. Det Billede staar til Tapetet og de andre Billeder og Møblerne og Gulvtæppet og Udsigten ud over Københavns Gammeltorv med Valbykoner og Guldæblespringvand. Saadan skal det ogsaa være. For hun er da et Menneske, der lever her og ingen andre Steder i Verden, eller rettere sagt i Byen.«

☒ Men udenfor blev Moder utaalmodig. Hun dundrede paa Døren, kom ind, begyndte at tale, tog Fader under Armen og førte ham fra det ene Sted til det andet for at se paa Billedet.

☒ Saa standsede Maleren hende: »Véd 14 De hvad, Frue, De maa altid sidde stille, naar De er herinde. Ellers misklæder De Billedet. Med alle de Bevægelser bliver Deres Udtryk virkelig for *tilfældigt*.«

☒ »Det var saa vidunderlig træffende bemærket, « lagde Fader altid til, naar han fortalte den Historie. »Nu havde han malet meget længe paa Billedet og tilmed kendt din Moder saa nøje, lige fra hun var Barn. Han havde faaet en forbavsende tin og rammende Lighed frem, det var virkelig bleven et utrolig sandfærdigt Digt over hele hendes Person og Væsen, men Manden havde Ret: i det enkelte Udtryk hos din Moder kunde der stundom være noget saa tilfældigt — Pokker véd, jeg kommer aldrig rigtig til Bunds i det Udtryk, saa sandt var det«

☒ Da Moder døde, havde Fader og hun kun været gifte i syv Aar. Min lille yngre Søster havde de mistet tre Fjerdingaar forinden.

☒ »I Tiden efter den lille Piges Død, « har Fader sagt mig, »overraskede jeg ofte din Moder grædende. Det var om 15 Vinteren, og paa Grund af vor store Sorg gik vi aldrig ud eller så Gæster hjemme, men levede ganske for os selv. Din Moders Kærlighed til min Person kunde blive saa heftig, at den voldte hende Anger. Og en brændende Offervillighed overfor dig og mig og Folkene og alle Mennesker kom op i hende og fik hendes Øjne til at tindre med en mig fremmed Glans. Vemodigt søgte hun at skjule for mig, hvor lidt jeg kunde trøste hende med al min Vilje og Forstand, fordi hendes Sorg gik over al Vilje og Forstand. Men vi mødtes saa inderligt som aldrig før just i denne gribende Følelse af, hvor dog alle Evner brister overfor det besynderligt gaadefulde Liv. Og vi lærte, at to Mennesker, der elsker hinanden, *kan* holde sammen og *lade drive over*. — Saa, paa en Gang, næsten fra Dag til anden, om Foraaret stod hun der med sine fordums klare Øjne, ganske ligefrem at gaa til, fuldt ud Moder for en lille Dreng, Hustru for en Mand, Husmoder — fysisk, praktisk sund som kun Kvindfolk kan være det ud af deres 16 hele Krop og Sjæl. Hun lo igen, læste meget, talte, blot for at passiare, var lutter Livslyst og Fremtid.«

☒ Og Fader berettede videre om Sommeren derefter, ude paa Landstedet, hvor de var sammen med saa mange Venner og Bekendte, der følte med dem og deres Interesser. Lykkelige var de alene og lykkelige blandt de andre. Moder vendte tilbage til Byen og lyste af Glæde og Sundhed, saa — klagede hun en Aften over lidt Smerter i sin Hals, gik noget utilpas til Sengs, fik i Løbet af Natten voldsom Feber og var død fire og tyve Timer efter ...

☒ Gennem Faders Fortællinger véd jeg ogsaa, hvorledes Moder i sin Tid kom ham i Møde i hendes eget, store, rige Hjem. Der var megen Skønhed, men ogsaa meget Brud paa Skønhed, fordi Husherren var en Handlingens Mand, Advokat, Bankdirektør, Parlamentariker og tilsidst Minister, aldrig rigtig Herre i sit eget Hus, altid delvis Slave af den store Mængde, som enhver maa blive det, der ønsker at beherske den. Men i 17 dette Hjem, der altid var uroligt og bestandig maatte tage Hensyn udadtil, imellem Søskende, som af alle Kræfter var med i den ivrigste Stræben, ved Siden af en aldrende og anstrengt Moder, der behøvede al sin Styrke for ikke at slippe Taget, dér gik Moder omkring som en drømmende seksten Aars Pige. En af Husets Venner sagde, at hun virkede som en Blomst, der har kunnet slaa Rod i en Smule Jord mellem Brosten og

Hjulspor og Tummel og Larmen og nu staar dér stille og gror.

✂ Til Fader betroede hun sine Drømme. Og en Kvindes Drømme, sagde Fader, er den virkelige Grundvold for hendes Liv.

✂ Moders Kærlighed til ham var en blind Tillid til den Mand, som hun var tyet ind til med al sin store, almindelige Længsel. Hun greb hans Hænder, forskede i hans Øje, spejdede i hans Tanker, vilde tage Del i hans Gerning og Liv for at faa denne Længsel tilfredsstillet.

✂ Og Faders Kærlighed til hende var en 18 Mands Følelse af det lykkeligste Ansvar for hvad han mægtede at kalde frem hos den unge Kvinde, der trygt havde givet sig ham i Vold med Legeme og Sjæl.

✂ Livet kommer anstigende, saa stort og brutalt uden at ville kende for megen Forskel paa sine Individier: hug en Taa her, klip en Hæl der! for at det kan passe i Produktionsanstalten. Ingens Legeme og Aand undgaar Rædslen for den store Almindelighed. Og naar ogsaa Moder i sit Ægteskab skræmmedes tilbage, hjertebankende og bange, var det ham, som maatte blive stærk, selv om han følte sig svag, og finde Raad, hvor intet var at øjne, for at hjælpe dem begge to igennem sammen. Og han mente at turde sige, det var lykkedes ham ...

✂ Hvor ofte har jeg ikke i Tankerne set Fader for mig som den seks og trediveaarige Mand, der stod foran Moders Billede og blev saa slaaet af Malerens Ord.

✂ »Det gjaldt om, at hun ikke kom til at virke for tilfældigt.«

19

✂ Forstod Kunstneren, hvad der laa bag dette artistisk grebne Overfladeord?

✂ Intet, kunde paa Forhaand intet forstaa. Hvad var ham Hekuba? Hun var jo overhovedet ikke til førend i det Stykke Kunst, som *hans* Øjes Indtryk, *hans* Forstands Betragtning, *hans* Følelses Flugt kunde bringe til Verden.

✂ Men Fader? Forstod han Vinket i det Ord *tilfældigt*? Begreb han, den praktiske Mand, Juristen, Dommeren, at bag det laa en levende Kvindes Trods mod andre Menneskers Opfattelse af hende? Og at til disse andre hørte maaske ogsaa hendes Mand ...

✂ Fader ejede en Stambog, der var gaaet i Arv fra Oldefaders Dage. Moder havde som ung Pige ikke villet skrive i den, og bagefter viste hun Tanken derom fra sig som latterlig. Men den sidste Sommer, Moder levede, bad hun selv om Bogen, mod at Fader lovede, at efter hende vilde ingen mere komme til at skrive paa dens Blade og den skulde lægges hen for aldrig at blive vist til fremmede. Og da skrev hun paa dens 20 gamle tykke hollandske Papir kun de hurtigt henkastede Linjer: Jeg er dig saa *taknemlig*! Blækket havde smittet af paa den modsatte Side, saa hastigt havde hun smækket Bogen i igen for at bede Fader gemme den for bestandig.

✂ Naar hun siden talte om, at hun følte sig lykkelig, føjede hun gerne til: saa lykkelig, at jeg slet ikke kan sige over hvad!

✂ Og Moder havde jo Ret. Hun ejede den sidste Sommer, hun levede, netop Lykken: en ubestemt, tilfreds Erindring og en endnu drømmende Forventning midt i det levende bevægede Øjeblik.

✂ Over hele min Barndom laa et Skær af det romantiske i min Moders tidlige Død.

✂ Folk kunde tale ganske stille om, hvor hun havde været ung og smuk og frodig — og saa fra Dag til anden død!

✂ »Dengang din Moder gik bort, Aksel, « sagde Faders bedste Ven, Professor Vium, »havde vi alle Følelsen af, at hun forlod os med Vilje.«

21

✂ Jeg forstod som Barn kun den Klang af Ærbødighed og kærlig Stolthed, hvormed disse Ord blev udtalt. Det var, som om den store Filosof havde bukket dybt i Beundring og gjort Plads for en Dronning, der nu forlod Salen efter eget Tykke, medens alle andre maatte blive tilbage, uendelig fattigere, da nu hun var borte — og uden at have fortjent det bedre.

✂ Først senere begreb jeg rigtigt denne fine Aands dybe Mening — dengang ogsaa jeg havde set Menneskenes store Mængde blive ved at leve, efter at Tiden længst har visnet dem ind til bare Forkuethed, Afmagt og Misundelighed eller lutter Velvære, Utaalsomhed og Herskesyge.

☒ Da fornam ogsaa jeg en smertefuld Taknemmelighed over, at der dog er nogle, som dør unge, skønne og overdaadige, for gode til at blive ringere. Og jeg forstod det hændrende i Tanken, naar det syntes, som om de havde *villet* det saaledes. Da var jeg lykkelig over at være Søn af en Kvinde, der ikke havde tøvet for længe ...

22

☒ Min Barndoms Moder er aldrig bleven gammel og graa som de andre Drenges Mødre. Hun sidder endnu paa sit Billede, ikke fulde seks og tyve Aar, og ser frem for sig.

☒ Som Dreng var jeg tilbageholdende, stille og saà godt ud. Jeg vidste det altsammen fortræffeligt og fandt Behag deri, vilde gerne derved føle mig forskellig fra mine Kammerater. De støjede og pralede, var grimme og ubeherskede, men en Dag paa Danseskolen hørte jeg en Dame sige om mig til en anden: »Se, hvor den kønne Dreng dér holder sig. Han ligner ligefrem en lille Herre!« Det var mig overmaade kært at høre.

☒ Jeg holdt ogsaa af at gaa i pæne Klæder og være soigneret, medens de fleste af mine jævnaldrende fandt det mandigt at lade haant om alle Hensyn til Paaklædning og Toilette ...

☒ Der *burde* være, fandt jeg, hele denne store Afstand mellem de andre Dreng og mig.

23

☒ Allerede mit Liv med Fader var jo saa grænseløst forskelligt fra Kammeraternes Tilværelse mellem deres levende Fædre og Mødre.

☒ Fader og jeg gik meget ofte ud paa Kirkegaarden. I samme store Familjegrav laa Moder og Faders Broder, som var faldet i Krigen. Over ham var rejst en Bautasten, hvorpaa der nederst stod: Sit Fædreland tro til Døden.

☒ Naar Fader og jeg vandrede sammen ude mellem de smukke, stille Plantninger og Gravmæler, fortalte han om de to Mennesker, der havde staaet hans Hjerter nærmest, Moder og min for Fædrelandet faldne Onkel.

☒ Og en Dag i mit tolvte—trettende Aar, da vi var kommen hjem fra en af vore Ture paa Kirkegaarden, sagde jeg til mig selv, at i Tavsheden derude var jeg højtidsfuldt ved Faders Haand bleven ledet frem for *Kærlighedens* og *Fædrelandets* Alter. Atter og atter mødte disse ophøjede Begreber mig i de mange Bøger, jeg læste i min Fritid. Men det var gennem min egen Faders Tale og hans 24 Eksempel, at jeg først havde lært dem at kende. Og Faders Gerning var at pleje det tredje store her i Verden, *Retfærdigheden*.

☒ Efter Moder havde jeg arvet et lille gammelt Smykke, hvor Tro, Haab og Kærlighed var stillet sammen. Jeg husker, hvor jeg en Aften fantastisk kyssede det tyndslidte Guld og lovede, at jeg vilde tro paa Retfærdigheden, haabe for Fædrelandet og elske Kvinden og alt andet godt og skønt paa Jorden ...

☒ Alle mine Kammerater syntes mig at leve blot i det nærværende flygtige Øjeblik. Da en af dem havde mødt Fader og mig en Dag, vi kom ude fra Moders og Onkels Grav, sagde han, at det var da kun morsomt at gaa paa Kirkegaarde, naar der var militær Begravelse.

☒ Jeg svarede ham saa undvigende, som jeg efterhaanden havde vænnet mig til.

☒ De lod mig paa Skolen som Regel nogenlunde i Ro, da jeg ikke havde daarlige Kræfter. Jeg fik Lov til at tale saa meget eller saa lidt, jeg vilde, med 25 de faa, jeg brød mig en lille Smule om. Men de fandt mig sikkert alle uden Undtagelse, meget kedelig.

☒ Og jeg stod ganske udenfor den parvise eller flokkevise Fortrolighed, som mine Kammerater dyrkede. Den forekom mig utiltalende.

☒ I det hele taget har Fortrolighed altid været mig noget meget kildent. Jeg synes, det har lignet at blive rørt paa mit blottede Legeme. Og i alle mine Barneaar var der ingen jævnaldrende, som det kunde være faldet mig ind at være fortrolig med. Jeg kendte kun den aabne Tillid, som intet vilde skjule, mellem Fader og mig og os alene — der var jo ikke tale om, at engang vor rare, gode Fru Bøgelund hjemme blev draget saa meget som den allermindste Smule med ind i den.

☒ Fader var mit Eksempel og mit Ideal. Jeg saà op til ham, som voksne Mænd kan gøre det overfor videnskabelige Lærere, fremragende Digtere, politiske Personligheder, i hvis Spor de søger at gaa, og som de haaber engang at kunne komme til at ligne.

26

☒ Men som Udgangspunkt for alt imellem Fader og mig følte jeg det saa vidunderligt inderlige i, at vi to havde mistet Moder sammen. Dèr var vi allerede nu hinanden lige.

✕ Fader troede ikke paa et Liv efter Døden; men han fremhævede bestandig de dødes fortsatte Liv her paa Jorden gennem hvad de havde udviklet hos andre. Selv efter at Erindringen om dem helt var svundet, bestod de dog videre i dem, der blev ved at leve. Og den Indflydelse, et saa betydeligt Menneske som Moder havde haft, blev ved at staa under hendes eget Billedes Tegn, saa længe nogen af hendes kære var til. Ja, de vilde sørge for at bevare dette udtrykkelige Minde om hende til sene Slægter ...

✕ Jeg er sikker paa, at Fader egentlig aldrig har tænkt over, hvor lidt Skolen og mine Kammerater betød for mig, og han fandt det kun helt rimeligt, at mit Hjem optog mig ganske. Fader hørte til de lykkelige blandt Mennesker, som finder Lykke rent naturlig. Og det 27 faldt ham aldrig ind at undres, hverken over min Hengivenhed eller over, at jeg saa øjensynlig delte hans Trang til at leve i en Verden for mig selv.

✕ Fader var Dommer i sit borgerlige Liv, Kunstsamler af Gemyt. Udadtil stræbte han at vise Retfærdighed, indadtil at leve i en Fantasiverden. Og det forstaar jeg nu, at over Faders Kunstens Land havde Moders Død hvælvet en lykkelig Himmel.

✕ For at kunne være rigtig ægte Samler, som kun de faa forstaar det, trængte ogsaa han til noget af en Undskyldning. Og han fandt den i sin Samfundsgerning og redelige Syslen med sin Søn, men dog mest af alt i det, at Moder nu var borte, selv tilhørte Fantasiens, Erindringens, Kunstens Verden. Han kunde lade hendes altid urørte Stue male, med et stille Formiddagslys over al dens Vemod. Vor berømte Landsmand i Paris stak Billedet i Kobber. Det blev et fint Blad!

✕ Jeg havde arvet Faders Kærlighed til Billeder og Lyst til at samle. Varsomt 28 ledte han min Smag til Rette, trættede den aldrig med Ting, der endnu laa over dens Evne og som derfor vilde komme til at kede, lod den tumle sig i barnligt umodne Sympatier, holdt den blot altid fast, hvor den var ved at slippe over Stregen, fik den til at føle i Takt og bibragte den efterhaanden Skole.

✕ Naar Fader i sit Bibliotek havde Besøg af andre Samlere, fik jeg altid Lov til at være inde med. Og hvor godt var det ikke for mig! Jeg saå de voksne Mænd gaa op i hvad de betragtede, fik Ærbødighed for deres sagte Tale og stille Smil, tavse Glæde og højrøstede Begejstring. Og gennem at kalkere og prøve paa at tegne Billeder efter, ved at nummerere, katalogisere og rubricere hvad jeg efterhaanden fik skrabet sammen, levede jeg mig ind i en Verden for mig selv — altsammen i Selskab med god Kunst, som belærer selv den, der endnu ikke forstaar, og opdrager alene ved den ydre Holdning, som man fatter ...

✕ Der var i hele min Barndom mange Smaapiger, som nærmede sig til mig.

29

✕ De kom saa forsigtigt, som om de saå sig om, at dog endelig ingen, og næppe engang jeg selv, skulde mærke det. Alle var de undselige over deres nysgerrige Forelskelse i den tavse, ensomme, kønne Dreng, som holdt af pæne Klæder, og havde fine, velplejede Hænder i Modsætning til saa mange af hans Kammerater. Jeg pirrede deres Trang til Forventning og Spænding. Fra de paagaende, raske, snakkesalige Drengene, hvis Initiativ de ikke havde kunnet modstaa, endte de hos mig.

✕ Men de gjorde mig kun forlegen, saa at jeg behøvede al min Stivhed for at skjule det. Det var mig ikke muligt at blive forelsket i dem til Gengæld, og jeg vidste slet ikke, hvad jeg skulde tale med dem om ud over det rent ligegyldige, som man straks blev færdig med. Overfor en ganske enkelt kunde jeg falde hen i lidt drømmende Betragtninger, naar hun var langt borte. Men lige saa snart hun stod foran mig, smilende og opfordrende, bad jeg til, at jeg var mange Mile væk. Og fra en af dem 30 løb jeg ligefrem en Sommerdag ude paa Landet, da hun havde givet sig til at græde, fordi jeg ikke vilde holde af hende og saa midt i Graaden vilde kysse mig og bede mig om Forladelse, fordi hun græd.

✕ Endnu i mit femtende Aar var jeg paa intet Punkt naaet ud af den Verden, der begrænsedes af Fader og Mindet om Moder. Jeg levede i Tilegnelse og Efterligning.

✕ Der manglede mig det berusende første Spring ud i selvstændigt Liv. Det, man gør uden at vide af det, idet Grunden pludselig rives bort under en, og man bliver slynget hovedkulds i Vandet, ligesom en anden Hundehvalp. Først da lærer man at svømme og kende, man har Kræfter og kan kæmpe for sit Liv ...

✕ Jeg kom til at gøre dette Spring en Søndag Formiddag, da jeg lige havde fyldt femten Aar.

✕ Det var en af disse Livets faa Vidunderdage.³¹ De begynder som alle andre, og man selv begynder dem som den, man var Dagen forud. Man staar op, efter at have sovet godt, kiger i Aviserne og ser ud i et ganske almindeligt Vejr, som passer til Aarstiden, vandrer hen ad Gaden og fortsætter jævnt alle de Tanker, der plejer at beskæftige en, indtil man støder — ikke paa noget uvant, særegent, glimrende, men paa noget fuldkommen dagligdags, der er mødt en saa tit. Og i samme Nu omvælttes hele ens indre, som længe umærkeligt var bleven forberedt dertil. Digtere og Kunstnere, Politikere og Videnskabsmænd kan fortælle om, hvorledes nogle faa henkastede Ord, et hastigt Indtryk af et Kunstværk eller bare en Notits i et Blad kunde blive den flygtigt flakkende Gnist fra Menneskelivets store Brand, der faldt i deres Sind, som var fyldt

med Sprængstof, men laa hen og ikke kunde selvantændes ...

☒ Jeg var bleven til en veludviklet Dreng. Min Stemme var ude af Overgang, og jeg holdt meget af Smidighedsøvelser,

32 Hugning og anden Idræt, der gjorde Søvn dyb og uden Drømme.

☒ Fader havde udtalt Ønsket om, at jeg endnu et Aar skulde gaa til Dans hos min gamle Lærer. Og jeg gjorde det gerne, fordi vi ældre Elever saa indstuderede kombinerede Danse med gammeldags Musik og morsomme Ture.

☒ Egentlig havde jeg altid holdt af Danseskolen. Den laa i en af de stille Gader bagved Universitetet og vendte ud til en stor Gaard, hvori der stod et gammelt Træ med Bænk omkring. Øvelserne foregik altid Søndag Formiddag, og der var saa renvasket og stille overalt i hele det store Hus, hvor alle Døre havde gammeldags Messingdørgreb. Det tiltalte mig nu ogsaa engang, at baade Drengene og Piger til Danseøvelserne var meget nettere klædt paa end man saa dem til daglig, især Pigebørnene med deres Silkebaand og fine Kjoler og Sko. Jeg kunde i Virkeligheden netop godt lide de pæne Smaa piger, naar de blot ikke vilde forelske sig i mig og være intime med mig, for saa syntes jeg, blev de bare til Børn i korte Kjoler og med smaa, varme Hænder og mistede alt hvad der var den lille Dame i dem. Og netop det bedaaede mig, og følte jeg mig ærbødig overfor ...

☒ Paa den Søndag, som skulde faa saa stor Betydning for mig, var vi ved at indøve en ny og vanskelig Dans. Læreren vilde selv danse første Par med en ung Dame fra et lidt ældre Hold, noget, der tit hændte ved saadan Lejlighed.

☒ Den fremmede unge Pige kom ind, i en fodfri Kjole, med Dansesko, slank og lys.

☒ Hun stillede sig paa Plads og ventede paa, at Musiken skulde tage fat, smilede blot ganske let og ordnede, uden at tænke over det, lidt paa sin Dragt.

☒ Men skraas overfor hende var i et eneste Nu en stille og beskeden Skoledreng bleven til en ung Mand, der begyndte at leve.

☒ Som gennem Aabenbaring var en dejlig ung Kvinde kommen fra et fremmed Sted og stod nu her, lige i min Nærhed, men dog saa fjernt, at mit Bryst syntes 34 mig at maatte sprænges under Forsøget paa at maale Afstanden.

☒ Hun hørte ganske hjemme i sin egen Verden af Skønhed og gik igen, efter at den Dans var forbi, uden at have blandet sig mellem os andre ...

☒ Tal om Ufornuft i min derpaa følgende Forelskelse i denne unge Kvinde! Den var sikkert lige saa klar Fornuft som det, at jeg netop havde faaet svage Dun paa Hagen. Hun kom til den Tid, da det kunde nytte noget, at hun kom. Og hun traadte frem for mig saaledes, som det kunde virke paa mig.

☒ Og man kan sige, at min Forelskelse ytrede sig barnagtigt. Der er dog intet, som paa en given Tid har haft mere Betydning for mig end denne Drengeforelskelse, intet, som har sat større Skel mellem hvad der var før og det, som kom siden.

☒ Efter at jeg for første Gang havde set hende, gik jeg en lang Tur alene, inden jeg vendte hjem.

☒ Det var jo Søndag, og ingen Vogne kørte paa Gaderne. Dengang kimede der 35 ikke Sporvogne næsten alle Vegne baade Hellig og Søgn. Alting var stille som i mit betagne, unge Sind.

☒ Jeg gik op paa en Bastion af den gamle Vold og satte mig paa en Bænk, var ganske alene deroppe, saa længe kun frem for mig i Luften. Et flygtigt Øjeblik tænkte jeg, hvor underligt det var, at medens alt i mig var fyldt af hende, kunde jeg i dette Nu ikke faa et eneste af hendes Træk frem for mig, heller ikke Farven i hendes Kjole, kun de udskaarne Sko paa den højvristede lille Fod i dens hvide Strømpe.

☒ Men saa pludselig, greb der mig en brusende Erindring om et Digt, jeg imellem saa mange hundrede andre Digte havde læst, og hvor den unge Mand sidder ene, paa en fattig Træbænk, ligesom jeg, men føler al Elskovens Herlighed hvile som en Kongekrones Baand omkring sin Pande. Da rejste jeg mig op og følte aldeles intet andet end en Trang til at kunne svæve højt til Vejrs i Luften, op over Trætoppene, højere og højere, stigende og stigende 36 imod et klarere og klarere Lys. Men frydefuldt lykkelig sagde jeg bagefter til mig selv, at nu først, men ogsaa nu, forstod jeg Digtning.

☒ I den Tid som fulgte paa, læste og læste jeg, ganske sværmerisk. Nu havde jo ogsaa jeg oplevet og oplevede for hver Dag, der gik, det, som kunde blive til Poesi. Ordene var ikke længere muntre eller

højtidelige Tegn, de var bleven noget levende, som vakte Erindringer og Tankeforbindelser, hvis Sødme jeg ligefrem kunde føle i mit Bryst, i mit Hjerte, i mine Kinder.

✂ Fra den barnlige Søgen efter Handling og Spænding i Vers og i Prosa naaede jeg den højere Forstaaelse af det, som kaldes Stemning. Hvor Stemning ikke fandtes i Bøgerne, kastede jeg dem haanligt fra mig.

✂ Og med Skridt som Kæmpens i Eventyret ilede jeg ind i den bildende Kunsts ubegrænsede Trylleland. Nu begyndte jeg at kunne fatte den hemmelighedsfulde Dybde i en Rembrandtsk Radering med lidt Træer foran en Smule 37 Kro midt i et fladt Landskab, som er overflydt af Lys. Jeg stod jo her kun overfor den samme Følelsens Rigdom som naar mit Øje timevis kunde fængsles af hendes Skikkelse og Ansigtstudtryk og derigennem lære et uendeligt Tal af fine Afskygninger og Overgange at kende.

✂ Hvilke Skatte aabnede der sig ikke for mig i Faders mægtige Samling af Haandtegninger, Raderinger og Kobbere! Det var jo næsten aldrig til at blive færdig med dens Mylder af menneskelige Stemninger og Udtryk for kunstnerisk Karakter. *Kunstnerisk Karakter!* Først hun havde givet mig Betingelserne for at fatte den. Og det netop hin allerførste Dag, da hun stod paa Plads i Kvadrillen og pyntede lidt paa sig uden selv at vide af det — ikke blot en smuk ung Kvinde, men en Danserinde, der var rede.

✂ Denne unge Danserindes karakterfulde Holdning skulde lære mig at fatte Dejligheden i Goyas Hekse og Brouwers dyrisk lykkelige Bønder ...

✂ Hvor traadte jeg ikke i den Tid let 38 paa Taa! Hvor slog jeg ikke Øjnene op hver Morgen som til en Glæde, der vilde blive fortsat gennem alle Dages Timer! Og hvor mangfoldige var ikke alle de Ting, jeg nu lærte at iagttage og føle noget ved — hjemme, i Skolen, paa Gaderne, overalt i det hele store Liv, hvis Dør med ét var sprungen op for mig! ...

✂ Den unge Pige var allerede næste Søndag kommen igen paa Danseskolen og bleven længere end sidst. I Løbet af Vinteren lærte jeg hende nærmere at kende. Vi kom til at danse sammen mange Gange. Jeg førte hendes Haand og lagde Armen om hendes Liv, talte med hende, fik hende til at smile, hørte hendes Latter og gik i den dødeligste Angst for, at hun skulde mærke, hvor forelsket jeg var.

✂ Denne Frygt gjorde mig opfindsom, betvang min Hjertebanken, fik mig til at tale langt mere flot og rask, end jeg nogen Sinde havde kunnet før.

✂ Men naar hun intet anede derom, stod jeg i Mørke, paa Fortovet modsat Huset, 39 hvor hun boede, og med Kraven ganske unødvendigt slaaet op om Ørerne ...

✂ Jeg har stundom tænkt, om jeg ikke i mit Livs sidste Øjeblikke vil se det Hus foran mig, saa præget i min Sjæl synes det mig at maatte være, fra den Tid, Præget ramte dybest.

✂ Det var et Hjørneste og af gammeldags Bygning, med Gavl imod Gaden, en af Københavns store fordums Købmands- gaarde. Ejendommen vendte ud til en Plads, og hendes Forældre havde den Særhed, at de Vinteraftener aldrig rullede Gardinerne ned. Derfor lyste deres Første-Sal helt anderledes ud i Gaden end de andre Etager, og stundom har jeg kunnet skimte Skikkelser bevæge sig i Rummet bag de lange Rækker Svibler i Glas inde i den store Tre-Fags Stue.

✂ Jeg stod lige overfor i Mørket og blev ved at staa der. Ikke for maaske at faa hende at se, blot for at vide mig hende nær og fantasere over, hvad hun vel kunde have at gøre og hvordan hun maatte tage sig ud inde i dette Hus, 40 som jeg kunde gaa hen og røre ved med mine Fingre.

✂ Dersom hun havde set mig — jeg vilde være flygtet og have løjet, til man slæbte mig paa Skafottet!

✂ Jeg var en uforstandig og dog højst forstandig Dreng, som tog al den stærke Næring af min Følelse, men ikke vilde sætte den paa Spil.

✂ Kan hænde, at der stundom kom op i mig lidt Bevidsthed om, hvorfor jeg skjulte min Forelskelse og kun nærmede mig den voksne, unge Pige i dulgt Beundring. Jeg anede maaske den Skræk, der rugede i mit indre for, at hun ikke kunde elske mig igen og vilde smile ad min Kærlighed. Men sikkert vidste jeg ikke, at der bag min Skyhed laa den sundeste — men netop, ak, saa ubevidste — Frygt for, at jeg skulde miste hende, ved at hun blev min.

✂ Det var jo første Gang, jeg skabte mine Drifter og min Sjæls Trang om til en Stræben mod et Ideal, som bar en Kvindes Skikkelse ...

✂ Der gik et Par Aars Tid, hvori jeg traf min tilbødte hyppigt nok til, at der stadig kastedes nyt Ved paa min Kærligheds flammende Ild.

☒ Sikkert kunde den have været vedligeholdt af mit indre alene.

☒ Ganske vist greb stundom en pinefuld Længsel mig efter at føle mine Øjne hvile paa hendes Skikkelse og fornemme, hvorledes jeg ligefrem nærmedes ved at se paa hende. Men det forekom mig, at Ensomheden ofte fik min Følelse til at svulme endnu mere, end naar jeg havde kunnet fylde mine Øjne og mit hele Væsen med hendes Nærværelse. Hjemme i min Stue, for mig selv alene, kunde det hænde, at min Længsel slog over i en hel Ekstase, som betog mig ganske. Da digtede jeg hendes Skikkelse bort i noget ganske forklaret, der syntes mig at indeholde alle Kærlighedens, Kunstens og Livets uanskuede Hemmeligheder. Jeg forestillede mig det som en gylden Sky, i hvis Kærne af Lys Altiværelsens Ophav gemtes.

42

☒ Fuldkommen lykkelig følte jeg mig og fandt, at Livet var et Under. —

☒ Naar mine Skolekammerater snakkede om uanstændige Pigebørn, som de havde set paa Gaden eller hørt tale om, fandt jeg dem kun foragtelige og dumme. Jeg, der kendte til virkelig Forelskelse, kunde nok dømme derom! I den hele Klasse var der kun en eneste, som jeg nærmede mig en Smule til, en noget indesluttet Fyr som jeg selv. Vi tog gensidigt Hensyn til hinandens Tilbageholdenhed og dyrkede et eget, stilfærdigt Venskab. Under de sidste to Skoleaars flittige Arbejde kom denne Kammerat ret hyppigt hos mig.

☒ En Dag var vi sammen oppe paa mit Værelse. Han sad i en Gyngestol og læste nogle latinske Vers højt, medens jeg fulgte med henne ved Bordet; men paa en Gang lukkede han Bogen i og sagde: »Halck, jeg kan ikke lade være at betro dig det, jeg er saa forelsket!« Og han saå op i Loftet, turde slet ikke se over paa mig.

☒ Jeg følte mit Hjerte slaa ved de højt 43 udtalte Ord, følte Blodet skyde ud i mine Hænder, vistnok ogsaa op i mine Kinder, men i hvert Fald med en underlig Sødme tilbage til Hjertet igen. Det var første Gang, jeg havde mødt Fortrolighed, som gjorde mig godt.

☒ Jeg rejste mig, gik over og greb min Vens Haand. Han trykkede den haardt og fortalte, stadig uden at se rigtig paa mig, med ilende Fart, og saa at hvert Ord blev ham en Lettelse af Pine, om sin Forelskelse i en jævnaldrende ung seksten—sytten Aars Pige. Hans Følelse for hende optog ham aldeles, den lurede bag hver Lektie, han skulde læse, hviskede til ham i Skoletimerne, hvor Lyden af Lærerens Røst kun virkede som en Dør, der knirker, eller et Rullegardin, der bliver ved at klapre, medens man selv er ganske hensunken.

☒ Og jeg forstod min Kammerat. Ingen anden kunde jo lytte saa rigtigt til ham eller nikke, hvor der skulde nikkes, tie, naar han blot vilde høre sin egen Stemme. Og som en vidunderlig Lykke følte jeg, at jeg nu havde fundet en anden 44 ung Mand, med hvem jeg kunde tale om Kærlighed uden at røbe min egen.

☒ Vi vandrede Ture sammen om Søndagen, og han fortalte mig om hver en Gang, han havde set hende og talt med hende, og om alle sine Planer. De var ganske bestemte og praktiske, ikke som mine Drømmerier. Klart udtalte han det som sit Maal: hurtigst muligt at blive Student og Kandidat og gift med den unge Pige.

☒ Jeg fandt Forskellen mellem hans og min Forelskelse interessant og overmaade lærerig. Han led frygteligt af Jalousi overfor den unge Pige, der færdedes frit i Verden, omgiven af unge Herrer, som kunde lade haant om en stakkels, bunden Skoledreng. Jeg var ganske blottet for Skinsyge. Et godt Aarstid før Artium sagde den Kvinde, jeg elskede, mig Farvel for at blive mindst et Aar borte hos Familie i Schweiz. Jeg blev ikke fortvivlet, følte blot lige i Øjeblikket et hult Tryk for Brystet og om Hjertet, men sagde ellers til mig selv, at hverken Tid eller 45 Adskillelse kunde fortære hvad min Kærlighed engang havde bragt mig, saa lidt som jeg kunde blive til et Barn igen. Og jeg skulde forstaa at bære Skilsmismissen, fandt endogsaa en lykkelig Opgave deri ...

☒ Fra Fader blev jeg paa en afgørende Maade fjernet gennem alt, hvad jeg havde oplevet.

☒ I min Kærlighed fik jeg den første Hemmelighed overfor ham, hvem det tidligere havde været min Pligt og Stolthed ingen Hemmeligheder at have for. Jeg følte som noget ganske nyt, at jeg nu paa en egen Maade stod udenfor Fader. Jeg var ikke længere blot Barn af et andet Menneske, men var selv bleven Menneske med egne Følelser og Pligter overfor mit indre. Fader og jeg var nu Mænd, en ældre og en pur ung Mand, men begge Mænd. Jeg elskede og beundrede Fader lige højt, vilde lære alt af ham, hvad han blot vilde lære mig; men Barnet ved hans Haand kunde jeg aldrig mere blive. I hans Spor skulde jeg vandre, men som den yngste i en 46 Række, hvoraf han selv ogsaa kun var Led.

☒ Tanken paa mine Forfædre kom til at optage mig meget. Jeg vilde blive som disse fremragende Tjenere af Staten, Videnskaben, Kunsten. Foreløbig satte jeg mig det Maal at bestaa den kommende Eksamen med Udmærkelse.

☒ Som jeg havde lært Forelskelse at kende, oplevede jeg nu Ærgerrigheden, følte hvor den kunde gøre Arbejde kært, skærpe Evner, bringe Forhaabninger til at straaale med en hidsende Glans. Jeg følte Beruselsen ved at ile frem foran andre og trængt af andre, kom næsten til at holde af Skolen, fordi den bød mig

Triumfer, og af Kammeraterne, fordi de var Vidner til dem.

✂ Min Eksamen gik som ønsket, og Fader var henrykt.

✂ Om Morgenen derefter var han særlig tidligt oppe og gik uden at have sagt Godmorgen til mig. Han fortalte bagefter kun, at han havde været henne at hente den Radering af Claude Lorrain, som jeg skulde have for min smukke Eksamen. 47 Men længere op ad Dagen så jeg selv ude paa Kirkegaarden, at han havde været dér og lagt en Krans paa Moders Grav.

✂ Jeg følte straks dette som lidt af en Tilsidesættelse, tænkte, at vi kunde dog have lagt den Krans paa Moders Grav sammen. Men saa forstod jeg, at Fader endnu havde Øjeblikke, hvor han vilde være ene med sin Hustru. Og jeg så deri et saa lykkeligt Tegn paa Kærlighedens Magt langt ud over Døden ...

✂ Midt i den hedeste Læsning foran Studentereksamen havde jeg erfaret, at den unge Pige i Schweiz var bleven forlovet.

✂ Min første Tanke var bogstaveligt den, at jeg absolut ikke havde Tid til at sørge derover, fordi baade det ene og det andet Pensum skulde være færdigt til bestemte Tider, og min Hjerne ikke turde komme ud af hele den Takt, hvori den nu skulde arbejde saa og saa lang Tid.

✂ Og da jeg fjorten Dage efter havde Udmærkelsen og min Frihed, da jeg 48 udenfor Skoleporten ligesom så hele Livet blot beredt til at gribes og nydes og bruges — da var jeg saa glad og lykkelig og forstandig, at jeg kunde indse, at min Forelskelse hørte til det, som allerede laa langt bagved mig.

✂ Min stakkels Ven friede derimod i desperat Jalousi til sin unge Dame, lige efter at han var bleven Student. Hun sagde Nej! hvad han var meget længe om at forvinde og blev ved at tale til mig om med en Fortrolighed, der efterhaanden blev mig pinlig.

✂ Lidt efter lidt trak jeg mig tilbage fra ham. Maaske var det urigtigt, men jeg kunde ikke gøre anderledes, naar jeg vilde undgaa et Indtryk, som ikke forekom mig Kærligheden af Mand til Kvinde værdigt.

✂ Faders ældste Skolekammerat og Ven var Professor i Filosofi ved Universitetet Vium.

✂ Der var ikke i Viums Hus jævnaldrende Børn for mig at omgaa. Datteren Thora 49 blev først født, da jeg var otte Aar, og den meget yngre Broder kunde der jo slet ikke være Tale om.

✂ Men i Faders Følge besøgte jeg som Dreng tit Professorens. Saa vandrede vi op ad brede Trapper i det kønne, gamle Patricierhus og blev modtagne med fortrolig Hjælpsomhed af en af Pigerne.

✂ Vi hilste paa den smukke Frue, og der kom en lille Samtale i Gang, indtil Herrerne brød op og gik ind i Professorens Studereværelse. Jeg blev anbragt med Bøger og Billeder i en af de dejlige, brede Vindueskarme.

✂ »Du er en yndig Dreng at underholde, « sagde Fru Vium altid, naar hun gik fra mig og så, hvor inderligt vel tilfreds jeg satte mig til Rette paa Stolen. Jeg vidste ganske bestemt, at lidt efter kom en af de høje, pæne Piger ind med en Bakke, hvorpaa der laa en lille fin Serviet og stod en Assiet med Syltetøj og et Glas Vand med Theske. Saa kunde Fader og Professoren tale, saa længe det skulde være, de fandt altid mig optaget af mine Bøger og Billeder og med en 50 omhyggelig skrabet Syltetøjsassiet ved Siden.

✂ Stundom hændte det, at denne Assiets Indhold efter et Par Timers Forløb blev fornyet, og i Reglen gik Fru Vium engang imellem gennem Stuen, klappede mig i Forbifarten paa Hovedet eller sagde et Par Ord, men altsammen uden at forstyrre.

✂ Jeg kunde forfærdelig godt lide hende og fandt, som alle Mennesker paa Jorden, at hun var dejlig at se paa og lo saa morsomt.

✂ Som Mand har jeg tænkt meget over denne Kvinde, som gjorde unge og gamle Mænd uden Forskel forelskede i sig. Jeg har grublet over hendes blanke, sorte Haar og straalende Farver, barnefriske Læber og klukkende Latter, yppige Rankhed og gyldenbrune Øjne, der altid syntes at sige Mændene noget andet og mere, noget hemmelighedsfuldere og saligere end det, der laa i hendes aabenbare Holdning. Og jeg er kommen til at se det altsammen som et stort og farveprægtigt Dyrs ubevidste Skønhed.

51

✂ Men da jeg var Barn, fandt jeg hende god som min Moders Billede, yndig og kærlig som Udtrykket paa det ...

✂ Fru Viums Moder var en Italienerinde, der blev gift med en dansk Mand, som førte hende her hjem. Jeg har som voksen ofte hørt Vium spøge med denne Herkomst. »Egentlig talt, « sagde han engang, »tror jeg ikke,

min kære Hustru endnu er naaet til den germanske Opfattelse af et Hjem.«

☒ Og han havde Ret i mere end en Forstand. Da jeg blev Student og begyndte at komme for egen Regning og ret hyppigt i Familjen, blev det mig mere og mere klart. Det aabenbarede sig allerede i det ydre.

☒ Hvor tog ikke det Viumske Hus sig anderledes ud end vort!

☒ Hjemme hos os paa Gammeltorv var der ikke en Krog, som faldt ud af Tone. Fader kendte ingen Tilfældigheder i det, som skulde omgive ham til daglig. Alle Lejlighedens Værelser var ordnede klart og bevidst, alting stod og hang og var stillet frem saaledes, som det nu passede 52 sede med hans nedarvede og uddannede Smag. Kun paa Faders ene Skrivebord — det, han ikke arbejdede ved — var der Plads til en broget Samling af den Art smaa Erindringer, som blot har Betydning ved den Historie, der knytter sig til dem, Rejsesouvenirs og andre ellers ligegyldige Smaating. Og over dette Skrivebord hang Daguerrotypier og Fotografier af mange Mennesker, i de forskelligste Størrelser og Formater, tæt sammenpakkede, Ramme ved Ramme, men alle Rammerne ens, saa at det hele virkede dekorativt paa Væggen.

☒ Hos Viums faldt Huset i to Dele, den ene Professorens tre Fags Arbejdsværelse, den anden alt det øvrige.

☒ Inde hos Vium hang der over Skrivebordet nogle faa Billeder af Videnskabsmænd og nederst et lille Portræt af Fru Vium, malet i Rom, ellers dækkede Reoler med Bøger alle Vægge, og midt ude paa Gulvet stod et mægtigt, altid opslaaet Klappbord, der laa fuldt af Manuskripter, Papirer og Bøger. Stolene var praktiske, kortryggede Arbejdsstole 53 med et Par gammeldags Lænestole imellem.

☒ Der var over den statelige Sal en karaktérfuld Ro, som maatte gribe enhver. Man følte, at indenfor disse tre Fag Vinduer, mellem disse fire Vægge levede en Tænkningens og Bøgernes Mand, som havde befolket det hele Rum med sin Kærlighed og underordnet alt deri dens Krav.

☒ Den øvrige Del af Boligen var Fru Viums. Og her regerede Lune, Tilfældighed, Mode. Gang efter Gang kom Fruen hjem fra Byen med et Tæppe, en Stol, et Billede, en Opsats, som hun havde fundet henrivende sød og derpaa anbragte mellem alle de mange andre meningsløse Ting, som udgjorde Møbleringen. Lejligheden lignede mest af alt en fikst sammenstillet Udrømning fra en stor Del første Klasses Udstyrs- og Galanterimagasiner.

☒ Hvad Stilfølelse vilde sige, anede Fru Vium ikke, allerhøjest havde hun en vis Smag, hvor det angik hendes Person. Eller rettere sagt ingen Smag, men 54 stundom et heldigt Greb, der lod hende vælge blændende Farver, som vilde have ødelagt enhver anden, men fik hendes Skønhed til at straae. Og saa hændte det dog tit, at hun fjøede en enkelt lille Ting til, der bragte hele Toiletten over i det smagløse. I det hele taget var hun altid usikker i alle en Paaklædnings fint samvirkende Detaljer, og hvor hun kunde slippe let over noget, som hun mente ikke blev set, forsømte hun det aldrig. Jeg husker tydeligt, at jeg har set hende med et Par ret malpropre lyse Handsker til et splinternyt Kostume, men hun var smilende og straalende og krympede blot Fingrene lidt sammen, saa mente hun, der lagde ingen Mærke til den Sort Ubetydeligheder.

☒ Professor Vium saà rigtigt: der var over hans Hustru altid Duften fra de Hjem, som vi Udlændinge lærer at kende i Italien; jeg mindes et af mine egne Domiciler, hvor de voksne Sønner laa bag Skærmbrædter i Entréen og Moder og Datter i et mørkt Hul bag Køkkenet, men om Søndagen spadserede

55 hele Familjen pyntet og friseret paa Monte Pincio; saa gik til Gengæld Damerne hele Ugen hjemme i Skørt og Nattrøje ...

☒ Naturligvis manglede Fru Vium ogsaa aandeligt al Stil. Hun holdt af at læse og kaldte det, at hun sværmede for Litteratur. Manden havde i deres Forelskelsesdage interesseret hende for Shakespeare med det hele Tilbehør af Tieck, Gervinus og Weimarselskabet, hun kunde stadig store Stykker Shakespeare udenad og forstod at glimre med dem i selskabelig Samtale, imponerede i det hele taget mange ved sit betydelige Kendskab til denne Viums Yndlingsdigter og hans Tid. Men naar hun var alene, slugte hun Roman paa Roman af Forfattere, hvis Navne det ikke engang faldt hende ind at se efter paa Titelbladét af Bøgerne. Og hendes største litterære Fryd var i Virkeligheden at græde eller smægte eller gyse over Komedie paa et Teater.

☒ Allerlykkeligst følte Fruen sig dog, naar hun, rigt og prangende klædt paa, og i fint og fornemt Selskab var til Fest 56 sammen med rigtig mange Mennesker. Saa kunde ingen charmere som hun, og Mændene flokkedes omkring hende. Deres Kur var hende uundværlig som hendes Aandedrag, men den forstyrrede ikke hendes Ro, vuggede den kun saa blødt.

☒ Hun var bestandig indtaget i sin Mand, som baade hun og alle, hvem hun kendte, fandt virkelig smuk, med Højhed i Blikket og om Læberne, store, regelmæssige Træk, fine Hænder og prægtige blaa Øjne.

»Det var de Himmeløjne, « sagde hun, »som først bedaarede mig.« Og hun tilføjede med barbarisk Kælenhed: »Jeg kunde have rørt dem i en Kop og drukket dem.« Saa lo Vium og kunde blive i helt overgivent Humør ...

For Resten arbejdede Professoren med hvert Aar mere og tog mindre og mindre Del i al den Selskabelighed, hans Frue dyrkede. Men Vium glædede sig paa det elskværdigste over alle sin Hustrus Fornøjelser og holdt af at høre hende fortælle vidt og bredt derom.

57

Somme Tider kunde han drille hende lidt med hendes store Henrykkelse ved at komme rigtigt fine Steder, hvor hun var ganske sikker paa, at alting gik efter sidste Mode.

Hvem der kom i deres Hus, bestemte Fruen for den allerstørste Del, men Professoren bevægede sig altid mellem sine Gæster som en yderst forekommende, tilfreds og munter Vært ...

Fader fortalte, at Vium som Student i Begyndelsen af Fyrrerne var gaaet under Tilnavnet l'abbé doré. Og det var ikke blot, fordi han havde arvet mange Penge, som han brugte flot af, medens han studerede Datidens Modestudium, Teologien. Nej, der havde ogsaa over ham været en vis gylden Kaadhed, som hans Talentfuldhed gjorde indtagende. Han spillede en Rolle i Studenterforeningen, talte ypperligt, havde tidlig noget harmonisk selvbevidst over sig, blev feteret af Damerne, tog en glimrende Eksamen. Og da han paa Stipendium rejste uden Lands, var alle sikre paa, at han i Løbet af kort Tid kunde vælge mellem en Universitetsstilling indenfor sit Fag eller en glimrende Karrière i Kirkens Tjeneste; »Bispen« kaldte hans Familie ham allerede dengang med en Spøg, bag hvilken der laa det alvorligste Haab. Men han kom først sent tilbage fra Udlandet og som en anden. Allerede hjemme havde Kierkegaardske Skrifter sat hans Sind i en Bevægelse, som vel lagde sig igen under Trykket af Omgivelserne og Eksamenslæsning, men dog ikke havde været uden Virkning. Nu lærte han i Tyskland al den Kamp at kende, der herskede efter Strauss' Optræden. Han blev derude i det fremmede greben af en frugtbar Ensomhedsfølelse og Trang til Selvstændighed, kastede sig med Lidenskab over Studiet af Filosofi, og da Fader traf ham igen i Italien, under en lang Rekreatjonsrejse, var han den omvendte Teolog og frie Forsknings Mand ...

Med dyb Taknemmelighed vil jeg til min sidste Time mindes ham. Fra Universitetets Kateder lærte han os unge at frygte den lokkende Tale om Tryghed

59 og Fred, Sikkerhed, Hvile og Salighed.

Ad Forstandens Vej førte han mig derhen, hvortil Kunsten paa anden Maade ledte mig. Jeg fik en ubetvingelig Ærbødighed for Kursen mod det Ideal, der hedder Sandhed. —

Engang endnu i mit sidste Skoleaar var jeg staaet tidligt op for at læse. Uhret viste ikke mere end godt halv syv, da jeg fra Sovekamret kom ind i mit Værelse. Vinduerne stod aabne derinde, og jeg saå nogle Øjeblikke ud over Torvet, der laa med vandede Brosten i Solskinnet, endnu ganske stille. Men ligesom jeg vilde sætte mig til at læse, faldt mit Øje over paa Kvisten i det lave Hjørnested paa Vestergade. Der var et Par sammenheftede Gardiner gledet gabende til Side, og jeg saå et Stykke inde i Rummet bag dem fuldkommen tydeligt en ganske ung og helt nøgen Kvinde. Hun maatte staa med sine Fødder 60 i et Badekar, for en stor Svamp hævede hun og vred ned over sig.

Jeg følte et Ryk gennem mit Legeme, og da jeg tog Øjnene til mig, svævede alt, hvad jeg havde set, endnu nogle Sekunder i Luften foran mig, som blev det genspejlet i den. Saa gik jeg ind i Stuen, fordi jeg syntes, det var urigtigt at belure den unge Pige.

Da jeg nogle Minuter efter ikke kunde lade være at skotte derover, var Gardinerne fæstet sammen. Havde hun set mig? Eller havde hun blot opdaget, at Gardinerne var gledet til Side?

Jeg havde al min Energi behov for ikke at skubbe Bøgerne bort og blive ved at se over mod de atter dækkende Gardiner, medens jeg hengav mig ganske til mine Tankers Flugt. Med Besvær kæmpede jeg mig igennem et stort Kapitel Platon og fik Tankerne nogenlunde fæstede ved en Række sjældne Gloser og Former, tog derefter fat paa Historien og indprentede mig Begivenheder og Aarstal. Men saa maatte jeg rejse mig op for til Latinen at hente 61 en Ordbog i Reolen. Og da husker jeg først stod nogle Øjeblikke stille ude paa Gulvet og derpaa satte mig i Stolen lige henne ved Vinduet. Albuerne støttede jeg i Karmen og saå og saå dér over imod, hvor nu Gardinerne var trukket helt til Side, Vinduet stod aabent med Stormkrog paa, og hele Rummet bagved øjensynlig var tomt og den unge Pige gaaet til sin Skole, paa sit Kontor, i sin Gerning.

Nu kunde jeg da have Lov til at stirre og stirre og lade Fantasien drive sit Spil med Forestillingen om den unge Pige, der i dette Øjeblik gik hen ad Fliserne, tækkelig og sød, med Slør for det lille Ansigt, uvidende om

at en ung Mand havde skuet al hendes blufærdige Skønhed.

✂ Jeg brød af uden at have faaet læst mine Lektier helt til Ende og gik en usædvanlig lang og forceret rask Tur paa Vej til Skolen ...

✂ Naar jeg siden tænkte tilbage paa den Morgen, var det ikke uden Glæde over, at jeg havde fundet det urigtigt at belure 62 den unge Kvinde, hvad jeg saa let kunde have gjort. Aldrig kan jeg glemme dette første hjertebankende, halvt begærlige, halvt ærbødige Indtryk af at staa overfor virkelig, levende, nøgen kvindelig Skønhed. Og bestandig vil jeg mindes det Udtryk af uberørt og uforstyrret Ensomhed, der hvilede over den lille nøgne Jomfru, som løftede sine Arme højt, højt i Vejret, med Øjnene let lukkede og det unge Legeme allerede bævende i en svag Skælven under Frygten for det kolde Vand.

✂ Jeg har altid været sikker paa, at det vilde have forsimplet mig, om jeg graadigt var bleven ved at stirre for at tilfredsstille en plump Nysgerrighed.

✂ Og i Studenteraarene følte jeg mig ofte ubehagelig berørt af mine Kammeraters gemytligt erfarne Overlegenhed overfor Kvindfolk. Heller ikke kunde jeg begribe deres Inddeling af Kvinder i dem, man agtede, og dem, man kæresterede med, mere eller mindre intimt og med større eller ringere Kammeratskab. Til de professionelle Pigebørn 63 fra Gaderne holdt jeg mig alt for god, og de mange smaa Butiks- og Kontordamer, hos hvem andre Studenter gjorde Erobringer, fandt jeg ofte nete og kønne, men ganske uskikkede til at omgaas med paa lige Fod. Anden Art kvindelig Omgang var det netop ikke, jeg kunde tænke mig.

✂ Berømte Kvinders Memoirer og Brevsamlinger interesserede mig levende, og med ungdommelig Iver vilde jeg se at trænge videnskabeligt — som jeg kaldte det — ind i dette autentiske Materiale, for derigennem at fastslaa visse Grundtræk i Kvindens Væsen. Men jeg opgav det dog hurtigt som umuligt, i hvert Fald for mig, og nøjedes med at glæde mig over de mange vekslende Indtryk og behageligt virkende Billeder, som jeg fik gennem den Læsning.

✂ For Resten gik jeg ivrigt paa Bal, hvad jeg altid har sat megen Pris paa. Jeg traf dér mangan ung Pige med noget sluttet og harmonisk over sig, som maatte tiltale; men paa den anden Side manglede der dog altid det opadstræbende 64 og vingestærke, jeg syntes maatte høre til. Og opvakte, lette, kaade Pigebørn kunde nok faa det til at svirre lidt rundt i mit Hoved, men jeg rystede dem af mig med Følelsen af, at her var noget, som vilde forstyrre min Ligevægt og Holdning, hvad der var mig en meget utiltalende Tanke. Ti hvor lidet jeg end ønskede stille Fred og Ro, i hvor høj en Grad jeg længtes efter at fyldes og bevæges, saa maatte jeg dog altid tænke mig dette foregaa roligt og skønt som Ørnens Flugt imod coelestem lucem. At adskillige unge Damer, ganske ligesom Smaapigerne i min Barndom, forelskede sig i mig og nærmede sig mig, gjorde ikke mere Indtryk, end det tilsvarende havde gjort dengang. Kun forstod jeg nu langt bedre at faa de unge Piger bragt paa den Afstand, som passede mig, og hvor jeg kunde lide dem ...

✂ Mit juridiske Studium drev jeg jævnt flittigt, men i de første Aar med en stadig stigende Beklæmmelse over, hvor langt det fjernede sig fra den Skole i Retfærdighed, mine Drengaar naivt

65 havde drømt om. Jeg fandt hurtigt, at Juraens Retfærdighed var sørgeligt formel, og den syntes mig at svare til hvad jeg turde kalde Ret i denne vanskelige Verden, som en vel præpareret Mumie til et levende og handlende Menneske. Retsvidenskaben forekom mig bygget over pinagtigt snevre Regreber, som stod det meste fjernt af hvad der i mine Øjne gav Livet Finhed og Fylde. Detaljeret ordnede den det groveste i Forholdet mellem Mennesker og lod alt det sammensatte ligge. Overordentlig emsig tjente den Forretning og Geschäft. Dum og hovmodig skar den de mest uensartede sjælelige Forhold over samme plumpe Kam. Jeg følte mig en Tid heftig frastødt af denne selvgode Videnskab, der i sine bedste Øjeblikke drev det til en nogenlunde sindrig Tankesport, men ellers for største Delen kun var en stakkels Bunke positiv Lærdom. Hvor himmelraabende var ikke Forskellen mellem alt dette og paa den anden Side Viums Filosofi og mine litterære og kunstneriske Studier!

66

✂ Jeg kunde længe ikke tale til Fader derom. Ubevidst flygtede jeg sikkert ogsaa at faa forstyrret det Indtryk af Overbevisningens Ro, som hvilede over denne Juraens Tempeltjener. Men da jeg endelig talte, forstod Fader mig fuldt ud. Og gennem lange Samtaler kom vi hinanden endnu nærmere end før, idet han lærte mig, at Juraen burde blive mig den samme Livets Ballast, som han aabent tilstod, at den kun var for ham.

✂ Beroliget læste jeg videre i en tryk Bevidsthed om, at Juraens Land havde frugtbare Agre, hvor jeg engang kunde bygge mine egne Guder Templer. Dobbelt ivrig hørte og læste jeg Vium. Hans Skikkelse var ikke langt fra at fortrænge Faders for mig. Eller rettere sagt, Fader blev mig netop saa godt og lykkeligt bevaret ved, at vi begge følte os lige betagne af Viums Personlighed.

☒ Vi talte for Resten ofte sammen om Viums Hjem og om den Temperamenternes Lighed, der, trods al iøjnefaldende Forskel, var mellem Vium og hans straalende Hustru. Hyppigt kom ogsaa Talen 67 paa, hvilken besynderlig indesluttet og kejtet Kærlighed man havde Indtryk af, at Datteren Thora nærrede til sin Fader. Hun var et halvvoksent, grimt, magert Pigebarn, der netop stundom overfor Faderen lod sig henrive til lidt komisk voldsomme, klodsede Kærlighedsudbrud, som Vium baade smilede af og gengældte med megen Ømhed.

☒ »Jeg tror, at der er noget i hende,« sagde Fader, »saa underligt et Indtryk, hun egentlig gør. Kuriøst nok, at det er Moderens Skønhed, der gaar forgrimmert igen hos Barnet. Den fuldendt dejlige, romerske Næse er bleven saa meget for stor, at den er ved at slaa over i sin Karikatur, og Næsefløjene er lidt vrængede. Munden har Form som Fru Viums men ikke dens Svulmen. Det sorte Haar, som passer bedaarende til Moderens Farver, der er som en moden Frugts, staar grovt og haardt til Barnets daarlige, blege Teint. Og saa løber Thora mig for meget op. Men maaske kan hun faa det hele vokset i Orden; det har man set før.«

68

☒ Jeg interesserede mig kun for Thora, fordi hun var Viums Datter og lod til at holde meget af ham. Men iøvrigt gav jeg meget villigt min Fader Ret.

☒ Efter de første tre Aars Studentertid blev det nødvendigt for mig at sætte stærkt Pres paa med Juraen for at blive færdig i Løbet af den Tid efter Artium, som det var mig en Æressag ikke at overskride. Og jeg læste løs, med stærk Til sidesættelse af mine egentlige Interesser ...

☒ I det sidste Aar før Embedseksamen kom jeg en Dag hjem til Middag og blev meget forbavset over i Dagligstuen at træffe en virkelig køn, ung Dame. Fru Bøgelund forestillede hende lidt forlegen som sin Nièce Frøken Betty Brandt: »Højesteretsassessoren havde været saa venlig at spørge, om den unge Pige vilde spise med i Dag.« Lidt efter kom Fader og var overordentlig forekommende mod Frøkenen, der tog meget beæret imod hans Venlighed. Fader fortalte, 69 at hun var Datter af en af hans gamle Klassekammerater, der tog til Provinsen og fik en Realskole. »Men desværre,« sagde han, »døde baade Frøken Brandts Fader og Moder meget tidligt.«

☒ Frøken Brandt stod og så sørgmodig ud. Køn var hun, havde svært, mørkebrunt Haar, der laa løst og tungt i Tindingerne, dybtblaa Øjne med lange Vipper, og næsten lidt for godt holdte Hænder. Hun var ikke helt ung, sikkert omkring Midten af Tyverne.

☒ Da vi sad ved Bordet, iagttog jeg, at hun så sig for og nøjagtigt efterlignede, hvad vi andre gjorde, hvorledes vi holdt Kniv og Gaffel, hvor meget Brød vi tog til Stegen, hvor mange Gange vi drak til Maden og lignende Ubetydeligheder. Og jeg fik et Indtryk af hende, som kunde have bragt mig til at bøje mig over mod Fader og sige, at denne unge Pige sikkert ikke hørte hjemme ved vort Bord. Hun spillede en Rolle. Det så man ogsaa i hendes Paaklædning, som var en fuldtendt skuffende Kopi af Ærbarhed, Tækkelighed og Smag, udtrykt 70 med ringe Midler. Saaledes var det ikke denne Kvindes Natur at være klædt. Hun gjorde efter, hun løj ...

☒ Men Frøken Brandt insinuerede sig overordentlig hurtigt hos Fader, til den største og mest taknemmelige Glæde for Fru Bøgelund, som var ganske indtaget i hende. Og det varede ikke længe, inden baade Fader havde skaffet Frøken Betty en Kontorplads, og det omtrent var bleven Regel, at hun spiste et Par Gange om Ugen ved vort Bord.

☒ Hvad der bidrog meget til at indtage Fader for Betty Brandt var hendes Sangstemme og ejendommelige musikalske Evne. Og jeg blev ogsaa helt blød om Hjertet, naar hun sang. Naturligvis havde hun ikke lært noget ordentligt, og med en vis Fingernemhed til Klaverspil forbandt hun kun en tarvelig musikalsk Smag. Men Stemmen havde en køn, mørk, sanselig Klangfarve, og hun kunde benytte den med et saa voldsomt Temperament, at det hjalp hende til at narre sig ud over alle tekniske Vanskeligheder 71 frem til en Virkning, som ikke kunde andet end bedaare.

☒ Musik kan blive saa farlig med dens store, rent umiddelbare Sansevirkning. Den gaar paa Legemet løs i en Grad som ingen anden Kunst, og den Art Musik, som Frøken Betty dyrkede, ganske udelukkende. Jeg var nu to-tre og tyve Aar og, paa Grund af Overanstrengelse med min Læsning, ikke fri for lidt nervøs Melankoli. Hvor skulde jeg i Længden have kunnet modstaa denne simple, men skønne Kvinde, der hurtigt forelskede sig i mig og fandt mit Ansigt, mit Væsen og mine Manerer saa utroligt fine. Imod min Vilje blev jeg, for hver en Dag der gik, mere og mere spundet ind i dette Net af Kvindeøjne, Kvindehaar og Kvindesange, lige elskovsdunkle af Lød. Og i hende bragte Forelskelsen det bedste frem, hun mistede sin Beregning. Det kunde jeg føle. Og det gjorde mig endnu svagere.

☒ Jeg syntes, Fader tog hende saa besynderlig naivt, virkelig, som var hun et Barn. Men min Skyhed og Respekt 72 for hans Følelser hindrede mig i at tænke dybere derover. Kun sagde jeg en Dag til mig selv, at Fader med sine fem og halvtresindstyve Aar allerede var en gammel Mand. Og at jeg følte mig saa ung ...

☒ En Dag spurgte Fader, om jeg mente, det var for sent at søge Frøken Bettys Stemme ordentlig uddannet nu, da hun var over fem og tyve Aar. Uagtet jeg af andre Grunde end Alderen afgjort mente Nej! var det mig dog en Tilfredsstillelse længe at blive ved at snakke med Fader om denne Stemme og om hende og Kvinders Sang og det musikalske Udtryk for Følelser overhovedet. Tilsidst sagde jeg, at jeg vilde spørge en Fagmand af mit Bekendtskab.

☒ Først var det dog min Mening at høre, hvad Frøken Betty selv vilde sige til det.

☒ Jeg traf hende en Søndag alene inde i Dagligstuen, nogle Øjeblikke før vi skulde gaa til Bords. Saa spurgte jeg hende derom.

☒ Hun rejste sig op, gik et Par Skridt og trak lidt ned i sit Bælte.

73

☒ »Mener De det selv, Student Halck?« spurgte hun og saa lige paa mig.

☒ Jeg blev forlegen og sagde noget om, at det var navnlig Fader —

☒ »Det tænkte jeg,« sagde hun roligt og med et Smil, som jeg slet ikke kunde forstaa. Det var baade overlegent og lykkeligt, og saa sænkede hun Øjelaagene saa dybt, at de næsten lukkedes et Øjeblik.

☒ »De vidste, at jeg aldrig vilde kunne holde mine Tanker ved de Øvelser og alt det, ikke sandt?«

☒ Jeg svarede Ja! rent ud i Vejret.

☒ »De véd, at jeg kun kan tænke paa en eneste Ting —,« kom det, stille i Tonefaldet.

☒ Jeg turde ikke møde hendes Blik.

☒ Og medens Fader og Fru Bøgelund traadte ind i Stuen, følte jeg med en sagte Svimlen, at jeg nu var lige ved at være i denne Kvindes Vold ...

☒ Jeg kom i hendes Vold, kort efter at jeg var bleven færdig med min Eksamen, engang i Marts Maaned. Det havde efterhaanden udviklet sig til, at Frøken Betty blev om Aftenen og spillede 74 et Par Rubbere Whist med Fader og Fru Bøgelund, de Dage, da hun spiste hos os. Saa fulgte Karlen hende hjem, da Fader paa ingen Maade vilde lade hende gaa alene. Men den Aften var Karlen ude, og jeg paatog mig Gelejdet.

☒ Vi talte paa Vejen kun om ligegyldige Ting. Hun gik hele Tiden hurtigt og saa mest ned i Fliserne. Men da vi kom til Huset, hvor hun boede, lukkede hun selv op og traadte tilbage, ind i en dyb, mørk Gadedør. Jeg har aldrig rigtig vidst, hvorledes jeg nogle Sekunder efter var kommen derind; men jeg hørte Døren slaa i efter mig i Mørke og følte hendes Arme om min Hals og hendes Læber imod mine.

☒ »Vi tør ikke blive her,« hviskede hun og greb min Haand, »Pigerne kan komme, de gaar denne Vej. Men jeg er alene i Lejligheden. De er rejst bort deroppe, allesammen.« Og jeg fulgte med hende, ledet af hende, op ad mørke Trapper ...

☒ Da jeg gik fra hende, følte jeg den sidste Rest af en hidtil ukendt Betagelse svinde ganske bort i Væmmelse og led 75 Forbavselse. Hun havde kastet sig ind til mig eller næsten kastet sig over mig med en Lidenskab, der tog mig ganske fangen. Erfaren fremfor mig og determineret som den, der nu endelig vil have sin Vilje frem og skaffe den et højst haandgribeligt Udslag, havde hun hensynsløst givet sig hen og revet mig ganske med. Men bagefter bad hun mig grædende om, at jeg ikke vilde foragte hende derfor. Og Gang paa Gang gentog hun, at hun vidste godt, hun aldrig kunde blive lykkelig, fordi man ikke vilde tilgive hende det Fejltrin, som min Fader naturligvis havde fortalt mig, at hun i sin Tid havde begaaet, men der var ingen anden, som vidste det herovre end vi og Fru Bøgelund, og man kunde ikke se det paa hendes Figur. Men naturligvis skulde hun alligevel blive ulykkelig, og jeg vilde støde hende fra mig, uagtet hun elskede mig saa vanvittig højt og gerne vilde gøre hvad det skulde være for mig ...

☒ Jeg var ganske forstumlet, da jeg igen stod paa Gaden. Det sidste Optrin, hvor

76 jeg maatte liste mig paa Taaspidserne ned ad Trappen med hendes Gadedørnsøgle i Haanden, forekom mig ganske nedværdigende.

☒ Gennem det, hun havde fortalt mig fra sin Fortid og saa ufint var gaaet ud fra, at Fader havde nævnet for mig, forstod jeg nu hendes Underdanighed overfor ham og Ydmyghed overfor mig. Hun havde paa Forhaand troet, at hun i sin Kamp om mig stod paa et langt lavere Niveau end andre unge Kvinder. Og herigennem forklaredes vel ogsaa hendes lidenskabelige Riven mig med sig. Den havde hun sikkert følt som sin eneste

Mulighed for at erobre mig og faa mig knyttet til sig trods alt det, hun mente, at jeg vidste.

☒ Det var mig tydeligt, at hun ikke var gaaet bevidst frem. Men netop denne Handledygtighed uden klart Ræsonnement følte jeg som en uhyggelig Styrke, der langt overgik min Viljekraft.

☒ Hun havde overrumplet mig, og jeg var endnu i alt for stærk Bevægelse til at kunne gøre mig klart, hvad det betød 77 af Brud med det, jeg tidligere havde svoret til og levet paa.

☒ Medens jeg hurtigt gik hjemad og syntes, at alle Nattevandrere, jeg mødte, maatte kunne se paa mig, hvad jeg kom fra, blev dog et Indtryk ved at gentage sig i min Bevidsthed, baade til mit store Ubehag og paa en Maade beroligende. Det var Erindringen om, hvorledes Bettys Hengivelse havde gjort hende mig ganske underlegen. Helt betaget havde hun blot søgt at holde den fast, der, efter et Øjeblik kort Rus, længst var bleven nøgtern igen. Jeg maatte dog være Herre over den Kvinde, der saa inderligt havde tryglet om Kærlighed, Hensyn og Agtelse ...

☒ Dagen efter saà jeg tilfældigt Betty gaa alene paa Gaden som et Billede paa ærbar Ro, Ligevægt og Smag. Og forslidte poetiske Billeder randt mig i Hu om Kvinden som det blankt hvilende Hav, der med Øjeblikkes Frist kan blive til en vildt omtumlet Rædsel ...

78

☒ Næste Gang, Betty Brandt traadte, ganske som sædvanlig, ind i Stuen hjemme, hilste ærbødigt paa Fader, velopdraget paa mig og kyssede Fru Bøgelund, steg der giftige Ord op mod mine Læber om Hykleri, Forstillelse, Falskhed, Løgn, og jeg følte pludseligt en helt jaloux Mistanke til, at maaske ogsaa andre end jeg hørte hendes lidenskabelige Hvisken og Forsikringer om ubegribeligt inderlig Kærlighed.

☒ Medens vi gik til Bords, blev det ved at tumle inde i mig, at jeg virkelig følte mig skinsyg. Det kunde ikke nytte at nægte, dybt var jeg dog bleven grebet af at have sat mig ud over alle Hensyn overfor denne unge, skønne Kvinde, være brudt igennem selv Følelsen for hendes og min Blufærdighed. Jeg kunde ikke udholde Tanken om, at dette kunde være hændet overfor et Menneske, hvem jeg ikke ejede alene.

☒ Og en taknemmelig Følelse af Lykke strømmede igennem mig, da hun, efter Bordet, i et ubevogtet Øjeblik, famlede om mit Haandled og mine Fingre og 79 hviskede, med et Blik, som Uro og Ængstelse gjorde henrivende: »De er da ikke altfor vred paa mig!« Nej, overfor mig løj denne Kvinde ikke! Jeg kunde i samme Nu have taget hende i mine Arme, lukket Øjnenes Forskræmthed med Kys, spurgt og spurgt, hvor hun dog kunde tænke, jeg var vred, om hun da troede, at en tre og tyveaarig ung Mand, der var fuld af Drift mod hele det store, levende Liv, ikke maatte føle sig taknemmelig over, at en smuk Kvinde havde givet ham sit Legeme og sine Ængstelser og Længsler og Kvaler og Glæder med i Købet. Hendes forstillede Tilbageholdenhed var jo kun et Offer mere, der var paalagt hende af Verden, og som jeg maatte gøre alt mit til at holde hende skadesløs for. Hvor jeg dog nu fandt min Mistanke fra før foragtelig og dum! ...

☒ Naar vi blev alene, og alle Løgnagtighedens Baand brast i samme Nu, kastede hun sig i mine Arme som et Barn, med smaa halvaabne Læber og straalende Øjne. Jeg følte mig snart

80 ganske som den overlegne Mand overfor hende, glædede mig over hendes Opfindsomhed i Kærtegn, følte hende blive ganske borte under mine. Naar vi snakkede sammen, var egentlig al hendes Tale kun pudsige, smaa Tankespring, der viste, at bag alt, hvad hun foretog sig og spekulerede over og opfattede, laa kun det ene, at hun var forelsket i mig og vilde søge paa alle de Maader, hun overhovedet kunde tænke sig, at lære mig at kende, komme til at afhænge af mig, dele med mig, blive til et med mig.

☒ I den nærmeste Tid efter hin skæbnesvangre første Gang kom hun atter og atter tilbage til, at jeg dog ikke maatte foragte hende, fordi hun havde givet sig paa den Maade hen til mig. Og hun spurgte, den ene Gang efter den anden, ved Dagen og i Mørke, bedende og tryglende, om det dog ikke netop var Bevis paa hendes uendelige Kærlighed til mig, at hun intet Hensyn havde taget, men udsat sig endogsaa for min Foragt og for, at jeg maaske vilde have stødt hende

81 fra mig ... men jeg havde været god og vilde heller ikke nænne at forlade hende nu, den lille Tid, hun godt vidste, at vi kun vilde faa sammen, for jeg skulde naturligvis forloves og giftes med en fin Pige og en rig Pige, der ikke havde begaaet et Fejltrin, som Verden aldrig tilgav ... Og saa græd hun, og jeg trøstede hende og var ung og blev ganske revet med.

☒ Om Sommeren gjorde vi hyppigt stjaalne Udflugter i Omegnen af København. Hver en lille Ting paa en saadan Dag var fornøjelig. Vi slentrede frit om ude i Skoven, hvor hun fortalte mig saa meget fra hendes Barndom i den lille Provinsby, der lige udenfor hendes Faders Hus var bleven til Mark og Land. Paa de

afsides Skovstier tog hun, uden at spørge, ganske stille min Arm og gik dér ved Siden af mig og hos mig, saa tryk og glad som den sødeste unge Kone.

»Vi har da ingen Hemmeligheder for hinanden, vel? sagde hun. »Jeg har da i hvert Fald slet ingen for dig.«

Og vi vendte i København hjem til 82 et lille Tilflugtssted, hvor det kunde blive Dag, uden at vi blev set af Øjne, der ikke maatte kende os ...

»Ikke sandt, du tror paa mig!« var noget, hun tit kunde spørge om.

Jeg smilede lidt, men nikkede.

Saa var hun tilfreds.

»Hvad forstaar du egentlig, spurgte jeg engang, ved det, at jeg tror paa dig?«

»Jo, at du ikke tænker noget ondt om mig, og at du véd, jeg holder af dig og saadan — jeg véd ikke rigtig hvad det er; men jeg bliver saa *sikker*, naar du siger Ja! til det.

Sikker! det var netop Ordet. Sikker paa at ingen kom ind til os, naar vi sad i vort hyggelige lille Værelse ude paa en af Broerne, sikker paa, at ingen opdagede vort Forhold, naar ogsaa jeg efterhaanden lærte fuldkomment at forstille mig, sikker paa, at hun ikke mistede mig, men kunde holde mig fast ved sit skønne Legeme, sin betagende Hengivenhed, sin Sans for al Slags smaa Fortrolighed, Hygge og Nethed, sin ubetingede Paapassenhed og Lydighed overfor 83 mine Ønsker, min Smag og min Tilbøjelighed. *Sikker!*

En skønne Dag sagde jeg til mig selv, at denne tarvelige Kvinde var ved ganske at forflade Livet for mig. Gennem hende vilde jeg snart faa hele min Opfattelse af Kvinden spiddet paa en lille kulørt Naal.

Jeg fik en Orlov oppe fra Ministeriet og rejste bort for en otte Dages Tid. Fra Rejsen skrev jeg hende til, at det ikke kunde blive ved imellem os som hidtil.

Hun faldt ikke til Føje, skrev igen, at jeg anede ikke, hvor alvorligt hun havde taget hele sit Forhold til mig. Jeg havde fjernet hende fra de Slægtinge og Venner, der tidligere havde været hendes Støtte, men som hun nu kun kedede sig sammen med. Jeg havde berøvet hende ethvert andet Hold her i Livet. Hun tænkte altid kun paa mig. Bedst som hun stod og gik, greb den vanvittigste Angst hende for, at der skulde støde mig noget til og hun ikke kunde være til Stede og faa Lov at 84 pleje mig. Hun vilde gjerne gaa omkring som det fattigste, usleste Menneske, naar bare jeg blev ved at holde af hende og ikke stødte hende fra mig — men i modsat Fald tog hun Livet af sig, saa sandt som hun skrev disse Linjer.

Jeg havde vel nok en Del Medfølelse med hende, men blev dog navnlig ked og træt og tilsidst vred over alt det, hun skrev og skrev. Ganske stædigt holdt jeg fast ved, at denne forelskede Kvinde manglede al virkelig Finhed og Dannelse og i sin Smule musikalske Evne kun ejede en bedaarende Gave til at smykke sig selv. Hun vilde gøre Kvinden for mig til et smukt og lidenskabeligt Legeme og en Række mere eller mindre husligt pyntelige, smaa hyggelige Egenskaber. Vel havde jeg indset det barnligt blodløse i min første Ungdoms Fantasterier mod et kvindeligt Ideal i Skyerne, sikkert forstod jeg Betydningen af, at Betty havde lært mig saa meget af Jordelivets Kvinde at kende, som hun nu engang kunde det. Men Bettys Lærdom var dog kun Stumper

85 og Stykker, og hun vilde holde mig fast ved dem. Jeg vilde det ikke.

Med Energi svarede jeg hende. Og efter min Hjemkomst til København fulgte en Række Scener, hvor jeg skulde lære at blive hidsig, oprørt, ond over en Kvindes haardnakkede Forsøg paa med alle Midler at holde det fast, som hun mener ikke at kunne undvære, om det saa gjaldt hendes Liv. Netop *mener ikke at kunne undvære*. Thi jeg følte sikkert, at dette kun var Indbildning, ikke andet end en barnlig Omskrivning af hendes Lidenskabs øjeblikkelige Styrke, den, som Tiden gennem en Del Sorg og Taarer vilde dæmpe og tilsidst lade slumre ind for atter at vaagne overfor en anden Mand ...

Jeg vilde ikke lade mig besnære af Bettys rørende Fortvivlelse, gjorde mig haard og brugte kolde, skarpe Ord. Saa kunde hun paa sin Side blive bitter, rasende.

»Jeg véd godt, « sagde hun pludseligt en Dag, »hvad der er i Vejen med dig. Det er Thora Vium, du vil have fat i.

Hun er vel en femten Aar nu, og hun faar Penge. Du løber dér evig og altid. Det siger ogsaa Tante. — Ha! Den knoglede Tøs!«

☒ Bagefter bad hun jamrende om Forladelse. Det lod mig ligegyldig. Men hun havde sagt noget, som jeg ikke glemte. Betty havde i Virkeligheden set dybere, end baade hun og jeg dengang vidste af.

☒ Jeg var virkelig kommen meget sammen med Thora Vium i den senere Tid; men det var ikke faldet mig ind, at det havde anden Grund, end at hendes Fader en Tid lang havde ligget syg og derpaa, til alles store Sorg, var død.

☒ Dengang Fader fik det at vide, var han lige kommen ind ad Døren til Middag. Med et Tag, som jeg ellers aldrig har set ham gøre, greb han mig i Armen, og Taarerne løb ham ned ad Kinderne, uden at han sagde et Ord. Saa slog han lidt ud med Haanden: »Spis alene, min Dreng, jeg gaar ind til mig selv.«

87

☒ Ligesom Fader var gaaet, ringede det.

☒ Betty kom.

☒ »Professor Vium er død, « sagde jeg, meget bevæget.

☒ »Saa!« svarede hun med en Deltagelse, som om det var en Kop, der var faldet ned og gaaet i Stykker.

☒ »Det lader ikke til at interessere dig meget.«

☒ Hun tav et Øjeblik. Men saa løftede hun Hovedet og sagde: »Jeg hader alle dem, der tager dig fra mig.«

☒ Og det var rigtigt. Vium hørte til dem, der tog mig fra Betty, ikke mindst efter sin Død.

☒ Fader var indsat til Enkens Værge og følte sig naturlig kaldet til at være hendes nærmeste Hjælp, men tog mig ofte med paa Raad.

☒ Fru Vium var fortvivlet over sin hele, uventet forandrede Situation, raadvild, grædende og paa den anden Side hurtig adspredt af alle mulige praktiske Ting i Anledning af Sorgen. Hun var overhovedet bestandig virksom og tog imod Kondolencer af overordentlig mange 88 Mennesker, underholdt sig timevis med dem, der blot kom for i nogle Øjeblikke at bevidne hende deres Deltagelse, fortalte Sygdommens Forløb den ene Gang efter den anden, talte ustandseligt om alle sine Bekymringer, nu, hun stod der som Enke med to Børn. Og Datteren paa de femten Aar var virkelig ikke noget let Barn — ak nej! Fruen trængte saa forfærdeligt til Hjælp og Støtte, og det var hendes eneste kære Trøst, at der blandt Viums Venner og Bekendte var saa mange udmærkede Mænd, som havde lovet at staa hende bi ...

☒ Datteren Thora var undergaaet en iøjnefaldende Forandring. Hun virkede med sine femten Aar pludselig som en voksen Kvinde, der led under sin Sorg, saa at hun var nær ved at bukke under. Det var tydeligt at mærke, hvor ene hun gik med Sorgen, og hvor frastødt hun følte sig af Moderens talende og selskabelige Maade at tage Ulykken paa.

☒ Forsigtigt prøvede jeg at tale til Thora, der svarede mig venligt, men fjernt. Hun lignede virkelig noget af en Søvnvænger, 89 som kun hørte sine egne Forestillinger. Jeg forstod Overlægens Angst for, at den ganske unge Pige skulde tage alvorlig Skade af den stirrende, stive Maade, paa hvilken hun lod Sorgen æde sig ind. Men jeg følte mig i høj Grad hendragen til dette Barn, der med et var bleven voksen og Kvinde.

☒ Thora var smuk i sin Grimhed med det fanatiske Drag om Næsefløjene og Munden, de stumt sørgende, sorte Øjne og et vist fængslende Udtryk af Ensomhed og Selvstændighed i sit opløbne Jomfrulegame. Var her ikke noget, der kunde udvikle sig til en virkelig kvindelig *Karaktér*? Jeg havde faaet nok af Bettys Blødhed og kælnes Sødme, der alt for ofte endte i Kvalme og med bitter Eftersmag af Hysteri og Skændsmaal for atter at slaa over i Kælenskab. Jeg var træt af alt det runde og fint formede. Ikke uden Velbehag betragtede jeg Thora Viums store og kantede Lemmer, som jeg dog vidste tilhørte en Kvinde, hvis Følelsers Styrke var nær ved at lægge hende i Graven.

90

☒ Med virkelig Sympati fulgte jeg Raadslagningerne mellem Fader, Overlægen og hendes Moder, om hvorledes man bedst skulde hjælpe Thora over det i hendes Sorg, som kunde tage Magten fra hende. Men kast nu ikke Barnet ud med Badevandet! sagde jeg til Fader en Aften, da vi drøftede Fru Viums Planer om Badestedsrejser med Thora, for det er dog den Sorg, der har udviklet hende. Fader gav mig Ret og fortalte, hvorledes han havde talt længe med Lægen derom og med Fru Vium ogsaa, men hun forstod egentlig ikke stort af det. Fruen lod til væsentlig at opfatte Sorg som noget, man først og fremmest burde se at komme ud over, og vendte for Resten idelig tilbage til, at Barnet var ubehageligt overfor hende, ligesom bebrejdede hende, at hun ikke havde holdt nok af Faderen og blot vilde prøve paa at glemme ham hurtigst muligt. Og hun sagde, at det var uudholdeligt at blive her i Byen, hvor Thora absolut hver Dag vilde sidde ude paa sin Faders Grav, og man ikke turde

91 nægte hende det, af Frygt for hvad hun skulde finde paa at sige.

✕ Lægen fandt, det eneste rigtige var at forsøge Virkningen af, at de kom bort for en rundelig Tid ...

✕ Da Fader og jeg var hjemme hos Fru Vium for paa selve Afrejsens Dag at sige Farvel, opstod der et kort, men heftigt Skænderi mellem Moder og Datter om Indpakningen af noget Rejsetøj: Thora *vilde* have sine Paraplyer og sin Plæd rullet ind for sig. Hun sagde det ret brutalt, og Moderen beklagede med det skønneste Udtryk i de dejlige Øjne, at hendes Datter vilde tale saaledes til hende i Overværelse af hendes Faders bedste Ven og hans Søn. Hun var lige ved at faa Taarer i Øjnene og havde nær ligefrem tyet ind til os to Mænd om Beskyttelse.

✕ Fru Vium havde Ret. Men hvor holdt jeg ikke langt mere af den uretfærdigt kolde Flamme i Datterens Øjne end af den andens bevægede Blik! Hørte ikke denne Moder blot til Bettys, min smukke og mig nu saa lede Elskerindes Race! 92 Og vidnede ikke Thoras Blik og hele Holdning om, at der gaves Kvinder af sloltre Støbning, med Følelser, der bundede anderledes dybt! ...

✕ Naar jeg spurgte Betty om Grunden til, at hun ved en eller anden Lejlighed havde baaret sig saadan eller saadan ad, om hvorfor hun, som hun udtrykte sig, hadede det ene Menneske og saa forfærdelig godt kunde lide det andet, saa svarede hun i de ni af ti Tilfælde kun ved hastigt at kysse mig og sige: »Aa, det véd jeg ikke!«

✕ Somme Tider vilde hun blot derigennem blive et Spørgsmaal kvit, som ikke passede hende; men ikke sjældent var det sandt. Gennem hende lærte jeg netop at kende denne kvindelige, jævne Blanding af beregnende Snuhed og egentlig Instinkt. Hos Fader havde Betty indsmigret sig med det klareste Overlæg og uden at føle mere for ham end, at hun, Dagen efter, at han ikke længere var hende nyttig, vilde have glemt ham 93 aldeles. Overfør mig, som hun var kommen til at elske, handlede hun meget efter Instinkt, men lod sig dog ogsaa efterhaanden lede af en Del ret sindrig Beregning.

✕ Betty vilde have udholdt Tortur uden at tilstaa, at hun inderst inde havde næret det Haab engang at blive gift med mig; sikkert er det dog, at hun ikke blot kunde drømme om det, men ogsaa søgte at forberede det med klar Bevidsthed. Hun tog Timer i Klaverspil hos en dygtig Lærer, hvem hun af al Magt prøvede paa at kopiere, hvad der stundom kunde lykkes hende forbavsende. Hun læste Sprog, hvori hendes Fordannelse kun var kummerlig, men havde klogelig taget Fru Bøgelund i Ed paa ikke at røbe det for mig. Hun vilde gerne spørge mig ud om Kunst og Litteratur, gjorde i det hele taget saa meget som muligt for at blive det, hun forstod ved dannet. Og dernæst søgte hun, mere ubevidst, at faa mig interesseret for al den megen Menneskesnak, som interesserede hende. Jeg skulde

94 blandt meget andet sætte mig ind i og tage Parti for og imod i en af Fru Bøgelunds Affærer, som begyndte med et Uvenskab i Familjen og endte med den frygteligste Behandling af hende i et Arvespørgsmaal. Jeg skulde ogsaa spindes med ind i et regelmæssig hyggeligt, husligt Kortspil mellem hende, Fader og Fru Bøgelund. Det var i et og alt hendes Stræben efterhaanden at husvarme og tilvænne mig, indtil jeg fandt det ganske uundværligt at have hende om mig bestandig.

✕ Da jeg nu imidlertid tilsidst, trods hendes Modstand, fik brudt ud, da al hendes Klagen og Tryglen og Opfarendhed og Harme slet ingen Ting hjalp, gik der en lille Tid, som for mig blev den farligste, den, hvori hun stille gik omkring og blev blegere og magrere, øjensynlig kun holdt ud at komme om Aftenerne og stadig spille Kort med Fader eller synge for ham, fordi hun haabede paa at træffe mig og dog tilsidst maaske faa mig rørt.

✕ Jeg tilstaar, at det faldt mig umaadelig 95 haardt at modstaa denne tærende Sorrowfuldhed hos et stakkels levende Menneske, der tilmed var en Kvinde, som kom til at se smukkere ud derigennem, blev finere i Teinten og slankere, fik dybere og mere stille virkende Øjne.

✕ Men jeg vilde ikke være Æsops Bonde om igen, som gemte den forfrosne Slange ved sit Bryst.

✕ I et fejgt og tarveligt Øjeblik tænkte jeg paa at gaa til Fader, betro ham det hele og ved hans Hjælp faa hende forflyttet til en Provinsfilial af den Anstalt, hvor hun var; men jeg fandt hurtigt Tanken uridderlig, umandig, uværdig. Efter nogle Maaneders frugtesløse Kamp fik Betty selv Ideen. Der blev pludseligt en Tante i Horsens, som hun kunde være til saa megen Nytte i hendes trange Enkestand, Fru Bøgelund troede paa det og Fader med. Ved Nytaarstid blev Betty Brandt anbragt i sit Instituts Filial i Horsens.

✕ Fader var oprigtigt ked deraf. Men to Aar efter, da hun blev lykkelig gift med 96 en Købmand derovre, var baade han og jeg enige om, at den Forflyttelse dog havde været for det bedste ...

☒ Jeg har set Betty Brandt senere, med to Børn ved Haanden, overordentlig pyntet, køn, svær og utroligt snakkende. Manden havde hun ved Siden af sig. Fru Bøgelund betroede mig, at hun stadig var uhyre forelsket i ham og i sin Tid kun havde taget ham af Kærlighed. Jeg tror netop saa gerne paa Bettys Kærlighed. Men det gør alligevel altid et lidt underligt Indtryk at se sin Afløser udi Kærligheden. Man synes uvilkaarlig, at han dog altid maa ligne en selv noget, eller at man i hvert Fald maa virke paa en lignende Maade, eftersom Resultatet blev saa nær det samme. I den Henseende gør de fleste sørgelige Erfaringer. Min Successor var høj, mager og lidt skævbenet, havde svært, hængende Overskæg og gemytlige Talemaader, som han fremførte med dens Overlegenhed, der føler sig som dannet Mand, og véd hvad han gør. Han var godt klædt i Tøj fra sin egen Forretning og

97 i det hele taget et ganske rask stort Mandfolk ...

☒ Medens hans Hustru i sin Tid kæmpede sin allersidste Kamp i min Faders Hus, vendte Fru Vium og Datter om Efteraaret tilbage fra Baderejserne.

☒ Jeg gik straks derop for at gøre Visit.

☒ Moderen var lykkelig over at være kommen hjem og saà glimrende ud i et Formiddagstoilette fra Paris.

☒ »Ja,« sagde hun og fulgte mit Blik, »man har jo været paa Magasin i Paris, hvor man bliver puttet ind den ene Vej som gammel Madame fra Provinsen og lukket ud den anden med sine beaux restes hyllede i Herlighed.«

☒ Jeg kunde ikke lade være at le sammen med hende og sige nogle Ord om, hvor aldeles storartet hun saà ud.

☒ Fru Vium blev ved at holde mit Blik fast paa hendes særegne Maade, med Laagene en lille Smule sænkede over de tindrende Øjne, medens de berømte 98 Smilehuller i Kinderne langsomt slettedes ud.

☒ Saa virrede hun let med Haanden: »Vi skal ikke tale om mig gamle seks og trediveaarige Madumse, nej« — og hendes Ansigt blev helt alvorligt — »hvad der har glædet mig saa uendeligt og ogsaa vil glæde Deres Fader og Dem, er at jeg synes, der er kommet saa meget mere Ro over Thora. Det kunde jo ikke være bleven ved at gaa paa den Maade, hendes Fader vilde saamænd have været mest ked af det; det vilde han rigtignok. Og nu skal hun gaa til Præsten, det plejer jo da altid at virke lidt heldigt paa unge Piger, saa kan hun bagefter læse Sprog. Jeg er for Resten glad over, at hun paa Rejsen fik talt dygtig fransk med en anden, meget sød ung Pige, — her skal De se Fotografiet, de blev saamænd fotograferet sammen. Det havde jeg aldrig tænkt mig, Thora vilde være gaaet ind paa.« Og Fru Vium viste mig et Billede af Thora og en anden ung, men dog en Del ældre Pige; de sad med hinanden om Livet.

99

☒ I det samme ringede det. Professor Blom blev meldt.

☒ »Aa, hvor det var venligt af Professoren! « sagde Fru Vium i høj Selskabstone.

☒ Og den navnkundige Kirurg, som jeg kendte lidt til fra Selskaber hos Viiums, traadte ind.

☒ Det slog mig, hvor elegant den høje, slanke Mand med det grimme, men spillevende Ansigt virkede. Ved første Øjekast syntes han at blive lidt skuffet over at træffe mig, men tog sig i hvert Fald ypperligt i det, kyssede Fruen paa Haanden og hilste ganske overordentlig forbindtligt paa mig.

☒ »Professoren er lapset und kusst d'Hand,« sagde Fru Vium. Øjnene tindrede under de hvælvede Laag fra Professoren til mig og tilbage igen til Professoren.

☒ »Minder fra min strenge Studietid i Wien under Billroth,« sagde han med et komisk stift Buk.

☒ »Ha, ha!« for det ud af hende med en helt tøsset Latter, som hun straks 100 tog i sig igen og ligesom vidskede ud med en lille Haandbevægelse.

☒ Blom saà med et hastigt Glimt over paa hende, saa greb han det indrammede Fotografi af Thora og Veninden, som Fruen lige havde sat fra sig paa Bordet.

☒ »Ah,« — sagde han, »Frøken Thora i Abrahams Skød!«

☒ Og da maatte baade Fruen og jeg le højt. Der var et saa ubeskriveligt Udtryk i Thoras Ansigt, som hans Betegnelse ramte fortræffeligt, noget af betaget Hengivenhed og Stolthed over denne Venskabssammenslyngning.

»De skal have et Glas Vin, Professor,« sagde Fru Vium, da vi havde faaet let af, »uagtet De er saa uartig, af den hvide Capri, som jeg véd, De ikke modstaar. Og De da med, Aksel! Hvor det var pænt af dem begge to, at de vilde komme saa hurtigt op at hilse paa mig.«

Mange Aar efter er det faldet mig ind, at medens vi sad og drak Caprien, tog Professoren, uden at afbryde Samtalen, Fotografiet fra Bordet og saa et 101 Øjeblik paa det, inden han stillede det hen. Og noget efter, da vi talte om Moderens og Datterens Liv ved Badestedet, sagde han: »Ja, Fru Vium, jeg tror nu, det er ret heldigt, at den unge tyknæsedede franske Pige ikke er dansk og bor her i København.« Blom gjorde et lille Kast med Hovedet over mod Billedet. »Det Pigebarn har mig et lidt for energisk Overtag overfor Frøken Thora.«

»Ja,« føjede han til, med et skinhellig ærbødigt Udtryk, »man hører jo kun til dem med Kniven, men somme Tider kan de jo ogsaa finde et psykologisk Guldorn.«

Fru Vium svarede straks noget om, at Gud, de skulde jo nu bare skrive lange franske Breve til hinanden ...

Efter at Professor Blom var gaaet, blev jeg siddende, lidt imod Velopdragenhed, fordi jeg gerne vilde vente og se Thora, som Moderen havde sagt, skulde komme ret snart. Men tilsidst var det mig umuligt at trække Besøget længere ud, Fru Vium blev alt for distræt i sin elskværdige Konversation. Jeg tog Afsked, og hun fulgte mig til Dørs med uforstilt oplussende Hjertelighed.

Nede paa Gaden var jeg imidlertid saa heldig at møde Thora.

Der sad en overordentlig fin Pariserhat paa Hovedet af hende. Andet Udtryk er det mig umuligt at bruge. Den Hat sad netop deroppe paa hendes Hovede uden mindste organisk Sammenhæng med det øvrige Toilette og hende selv. Den bare var der.

Jeg maatte smile. Noget lignende gjaldt hele den øvrige Paaklædning. Armene stak ud af den splinternye, fine Kaabe uden i mindste Maade at blive holdte og baarne, saaledes som det nu engang kræves i en Kvindeklaednings fine, bløde Stof. Og jeg havde allerede paa Afstand set hende skridte ud, saa den opheftede Kjole helt slog Smæld efter hende.

Men som hun stod foran mig med et venligt Genkendelsens Smil og levende Øjne, lidt rød i Kinderne og med Hovedet løftet, fandt jeg, at der over hende var en Skønhed, som trodsede den hele 103 Mangel paa Harmoni. Jeg véd ikke, gennem hvilken Tankeforbindelse jeg blev ledet til det, men jeg sagde til mig selv, at af alle unge Kvinder, jeg kendte, var hun den eneste, hvis Hoved med Rette kunde slaas paa en Mønt.

Thora havde gaaet hurtigt. »Jeg er bleven noget forsinket,« sagde hun, »fordi jeg maatte hen og melde mig til Præsten. — Jeg skal jo gaa til Præsten.«

Hun saa mig lige ind i Øjet, og der laa i hendes Blik og om de smalle Læber et Glimt af Trods og Haan, som jeg følte i en velgørende Modsætning til Moderens gode Tro paa Konfirmationens behagelige Indvirkning paa unge Piger. Det stod mig i samme Øjeblik klart, at det tidligt udviklede Pigebarn gennem sin Kærlighed til Faderen havde faaet det rette Indtryk af hvad der var hans Væsens lysende Midtpunkt. Moderen havde altid fremhævet sin Mands Værdi paa alle mulige andre Punkter og lempelig søgt at lukke Øjnene netop for det. Hun var frygtsom af Natur og et Barn af Konveniensen.

104

Men her stod Fritænkerens ranke Datter overfor mig og følte det, man bød hende, som en Nedværdigelse af hvad hun havde elsket.

Jeg sagde intet, men mine Tanker maa have været at læse paa mit Ansigt, for da Thora sagde mig Farvel, kom det uvilkaarligt, og lige som hun faldt paa det i samme Øjeblik: »Hvis jeg engang skulde komme og bede Dem hjælpe mig med noget, vil De saa gøre det?« Og jeg svarede Ja! med en Fornemmelse af, at hermed var der noget nyt, som begyndte.

Da jeg gik ned ad Gaden hjem efter, følte jeg mig som en ung Mand, der, paa sit Livs vidunderlige Rejse, fra kendte Egne er landet paa en fremmed Kyst. Det er kun dens Profil, som ubestemt har tiltrukket ham. Endnu ligger Stranden bar og nøgen midt i det store ubekendtes Havskvulp. Men han begynder at stige op ad dens Skrænter. Bag dem véd han, vil der ligge noget nyt og herligt, som han vel skal forstaa at vinde ...

105

Der fulgte nu en meget lykkelig Vinter. Jeg følte det, at jeg var sluppet for Betty, som om jeg havde undgaaet en virkelig Fare. Vel var jeg klar over, at Forholdet mellem hende og mig havde sat Skel i mit Liv, gjort mit Greb fastere, min Stemme haardere, hele mit Legeme sikrere, mig selv til det, enhver Mand bør være, et Mandfolk. Men hvor den Lære havde været farlig! Og hvor jeg nemt kunde være bleven bare Mandfolk i den og tjenende Mandfolk! Jeg havde lært en levende Kvinde at kende. Det kunde ikke vurderes

højt nok, var en af Betingelserne for overhovedet at leve. Men det var en Kvinde af uhyggeligt lav Realisme. Allerede i mine skjulte Idyller med Betty tog hendes entusiastiske Kærlighed højst virkelighedskloge Former, og jeg havde følt en yderst haandgribelig Hjemmevarme stige op omkring mig. Da var jeg flygtet ud igen i Idealitetens friske Luft ...

✂ Med hvilken glødende Begejstring dyrkede jeg ikke i denne Vinter mine Kunstinteresser, som under al min Beskæftigelse 106 med Betty var bleven skammeligt forsømte! Og spændt interesseret fulgte jeg Begivenhedernes Udvikling hos Viums.

✂ At Datteren var bleven ved at staa skarpt overfor sin Moder, saa baade Fader og jeg ganske tydeligt. Men prøve paa at trænge nærmere ind i Forholdet mellem dem lod sig ikke godt gøre. Pigebarnet var dog stadig kantet og utilgængelig, jeg turde i hvert Fald ikke risikere maaske at gøre hende ganske sky og indesluttet, hvis jeg kom til at gribe fejl i min Optræden. Og Fru Vium talte efterhaanden næsten ikke til os om Datteren. I Begyndelsen havde hun netop behaget sig meget i alle Bekymringerne for Thora og i en halvfornermet, yderst klædelig lille kvindelig Fortrydelse over, at Barnet slet ikke opførte sig, som en Moder kunde fortjene det af sin Datter. Men snart tav hun næsten helt stille. Det blev i det hele taget baade Fader og mig paafaldende, saa hurtigt Fru Vium hørte op med sine Enkeklager, og saa forholdsvis sjældent vi saa hende.

107

✂ »Jeg synes, Fru Vium ligesom trækker sig tilbage fra os,« sagde Fader allerede lidt ud paa Vinteren. Og han tilføjede: »Professor Blom skal nok komme meget der i Huset.«

✂ Det var efterhaanden mange Mænd, der paa en mærkelig lydløs Maade fik deres Gang i Fru Viums Hjem, ikke under stor Selskabelighed, hvad Forholdene naturligt forbød, men i smaa, fortrolige Besøg som Venner af den afdøde. De vilde gøre Fru Vium Forslag om Anbringelsen af hendes Formue eller nu, da hun stod alene, give hende Raad paa forskellige andre Omraader, eller blot laane hende franske og engelske Bøger, stundom ogsaa læse dem for hende. Der var ældre Herrer og yngre, lige ned til pur unge Elever af Vium, som valgte hans uudgivne litterære Efterladenskaber til at tale om. Men tydeligere og tydeligere hviskede Folk, at Professor Blom var den foretrukne.

✂ Fader kunde ikke lide den berømte Kirurg og fortalte ofte, med udpræget Misbilligelse, en Historie om ham. Det 108 havde været en Aften netop hos Viums i Professorens Dage, at Blom var kommen noget sent, som sædvanlig overordentlig fuldendt i sit Toilette, med det moderneste Læg i Skjorten og vidt udfaldende Manchetter, som man dengang brugte. Da han saa tilfældig kom til at tale med Fader og et Par andre Herrer om Grunden til sin Forsinkelse, sagde han: »Jeg er stolt over, at den ikke kan ses paa mine Manchetter.« Og han fortalte da, hvorledes han i fuldt Toilette, ligesom Vognen holdt for Døren, var kaldt til en Patient og havde foretaget et Luftrørnsnit, blot med Kjolen kastet, Forklæde over og uden at smøge Ærmerne op. »Det er den Slags smaa Koketterier, « sagde han, »som man kan tillade sig.«

✂ Fader tilføjede altid oprørt: »Den kyniske Laps!«

✂ Men denne galante Kyniker, der var grim og Kvindebedaarer, optog øjensynlig Fru Vium overordentligt.

✂ Hvad Thora sagde til den stille, underlig naturmæssige, Sværmen om hendes 109 skønne Moder, om hun overhovedet lagde Mærke til den, kunde hverken Fader eller jeg blive klog paa. Jeg betragtede den unge Kvinde som en Gaiathea, der endnu ikke var sprungen levende ud af sin Sten. Kun yderst forsigtigt nærmede jeg mig hende, talte lidet, søgte blot at fæstne det Indtryk, at naar hun, som hun havde antydet, vilde komme, saa var jeg rede.

✂ Sin Konfirmationsundervisning nævnede hun aldrig med et Ord, og jeg skulde vel vogte mig for at bringe den paa Bane. Alt for godt vidste jeg, hvorledes hun i sin stille Fanatisme blev ved at føle den som Haanen, man tvang hende til at vise Mindet om den Fader, hun havde elsket. Det vilde kun have ydmyget hende mere, om jeg havde talt og derved gjort hende det yderligere klart. Og jeg følte, hun var mig taknemmelig, fordi jeg tav.

✂ Paa Konfirmationsdagen sendte jeg hende mit Yndlingsbillede af en Kvinde, Mona Lisa. Engang kunde jeg maaske komme til at forklare Thora Mona Lisas 110 modne Skønhed, hvori alle kvindelige Ynder syntes mig at have naaet Fuldkommenheden.

✂ Kun et Par Dage efter Thoras Konfirmation fik jeg et Par Ord med hendes store Haand, der var uden Krøller og Sving, let læselig som Tryk.

✂ Det lille Brev ligger endnu den Dag i Dag til venstre i mit Skrivebord og lyder saaledes: Kære Kandidat Aksel! Vil De komme til mig, eller skal jeg søge Dem i Anledning af, at jeg nu gerne ønskede at tale med Dem om noget. Deres Thora.

✂ Jeg gik straks til hende. Hun var alene hjemme.

»Lad os gaa herind,« sagde hun og lukkede Døren op til sin Faders Arbejdsværelse. Det stod urørt, lige som han havde forladt det, med en svag Lugt af indtrukket gammel Piberøg i al dets fuldendte Afstøvning og Renvadskethed.

Derinde bad hun mig tage Plads og 111 fortalte om sin Hensigt at ville tage Studentereksamen for derefter at kaste sig over Filosofi, lære sin Faders Skrifter at kende til Bunds og efter Evne arbejde videre i hans Fag.

Det er nu netop fem og tyve Aar siden, og kun ganske faa Kvinder havde dengang benyttet deres nye Ret til at studere ved Universitetet. De vilde være Læger i Kvindesygdomme. Mærkelig og dristig havde deres Beslutning forekommet. Langt usædvanligere og modigere syntes Thoras mig at være. For hende gjaldt det ikke om at studere et praktisk Fag og skabe sig en Næringsvej ved at bøde paa et muligt Savn i Samfundet. Nej, det var selve Erkendelsens lysende Stjerne, hun styrede efter. Og hendes Trang var vakt gennem det ædleste Eksempel af den Mand, som hidtil havde været hendes unge Hjerter kærest.

Hvis jeg havde turdet det — jeg havde friet til Thora Vium i samme Øjeblik, som hun sad der foran mig, ligefrem og uforfærdet, skøn i al sin fuldkomne Mangel paa Koketteri med mig, kun 112 energisk optaget af at give og faa klar Besked i Anledning af bestemte Planer.

Tanken paa Mænd var saa ganske fjern fra denne unge Kvinde, og — hviskede jeg til mig selv — hun anede ikke, at hendes stolte Planer just var fødte af den pietetsfulde Kærlighed til en Mand.

Hvor psykologisk fint forekom det mig ikke, at jeg ræsonnerede! Hvor henrykt var jeg ikke over det skarpe Blik, som jeg mente skyldtes min Erfaring og et lykkeligt Greb paa Kvinder overhovedet! Som en Aabenbaring havde min Opfattelse af Thoras hele Væsen slaaet mig. Ja, hun var netop fuldt ud Kvinde, men en moderne Kvinde. Ikke et af disse barnefødende Hjemmevæsener, begavede med en Art listig Intelligens, der forstod at faa Manden og Livet lagt til Rette for deres personlige og sociale Drifter. Nej, en ny Tids Kvinde, Barn af Friheden og Individualismen, den kommende Renæssances Kvinde. Hun havde ikke sin Moders øjetillukkende Dejlighed, men en 113 inderlig Kærlighedsfølelse, hun manglede det instinktivt bedaarende, men ejede hele det store Syn. Sikkert var der, ogsaa aandelig set, to Køn, men hvor vidunderligt maatte de ikke kunne forenes og fuldstændiggøre hinanden, naar Fremtidens Kvinde ikke længere kun tilhørte Hjemmet og Børnene, Koketteriet og Religionen, men kunde mødes med Manden paa Erkendelsens Højder.

Som Kvindeelsker var jeg begyndt, med min Moders Billede og hele Mindeverdenen om hende. Betty havde været ved at bringe min Tro paa Kvinden i Fare. Nu havde jeg den atter fuldt ud igen. Og det var intet digterisk Ideal eller Foster af min egen Hjerne, som jeg tilbad; nej lyslevende havde hun staaet her foran mig, sikker, klar, kold, men med Gløden i sit indre. Fremtidens Kvinde, *min* Fremtids Kvinde.

Hun havde søgt min Hjælp og den skulde blive ydet hende fuldt ud ...

Der blev netop dengang meget at bestille i det Kontor, jeg var kommen 114 ind i. En Omordning forestod, hvorved jeg kunde avancere hurtigt, hvis jeg virkelig viste mig brugbar. Og jeg arbejdede meget. Som da jeg var Dreng og i Studentertiden, stod jeg tidligt op om Morgenen for i de friske stille første Timer allerede at faa lagt en Del af Dagens Gerning bag mig; altid sørgede jeg for, at Thora fra et vist Klokkeslet kunde raade over mig til Hjælp med Latin, Græsk og hvad der ellers kunde falde for. Og jeg gik tidlig til Ro med Bevidstheden om, at nu hang mine jævnaldrende paa Kafeerne eller flirtede omkring i Selskaber.

Den herligste Følelse opfyldte mig af, at jeg uforstyrret og ene forfulgte Maal, som var mine egne. Det gjaldt for mig om i god Tid at naa frem paa det Felt, hvor jeg nu engang skulde faa min Indflydelse i det borgerlige Liv. Og i Ly deraf vilde jeg søge at skabe Lykke for to Mennesker under væsentligt nye Former. Mandens Forening med den moderne Intelligenskvinde var det, jeg som ung og dristig Pionér tilstræbte ...

115

Thora skulde tage sin Eksamen i forholdsvis kort Tid. Hun læste utrolig flittigt og med lidenskabelig Kærlighed til det, der syntes mig det skrækkeligste af al Lærdom, Grammatikremser, uregelmæssige Verber, Kongerækker og Aarstal. Men jeg vilde naturligvis ikke ødelægge hendes Arbejdsglæde ved paa et saa tidligt Stadium at kritisere. Af al min Magt støttede jeg hendes Stræben efter at komme frem ad de Veje, der nu engang faldt hende lettest. Senere vilde hun sikkert forstaa at drage ud deraf det, som kunde faa Betydning for Livet. Hun, der netop var optraadt saa personligt og selvstændigt!

Fru Vium spurgte mig til at begynde med helt ængstelig og forknyt, om det virkelig var sandt, at jeg kunde have tilraadet Thora at blive Student, ja endogsaa vilde hjælpe hende med det. Men da jeg med stor Varme forsvarede Thoras Plan og endte med at sige, at jeg vilde staa hende bi af yderste Evne, rejste hendes Moder sig pludseligt op fra Stolen, greb min Haand og sagde: 116 »Tak, kære Aksel, fordi De vil tage Dem af hende. Jeg véd, De mener hende det godt.«

Bagefter søgte jeg at komme til Bunds i, hvad det egentlig var, jeg kunde have sagt, som havde bevirket

den øjensynlige Forandring i Fru Viiums Holdning. Og jeg mindes tydeligt, hvorledes jeg genkaldte i Erindringen alle mine Argumenter til Bedste for Thoras Beslutning og tilsidst standsede ved noget efter min Formening særlig klogt og viist, som ubetinget maatte have fremkaldt Omslaget hos hendes Moder.

☒ Men nogen Tid efter kom Samtalen mellem Fruen og mig atter paa Thoras Læsning og de Spadsereture, hun og jeg var begyndt at gaa sammen ude paa Christianshavn, og hvor Thora snakkede vidt og bredt om Lektier og Planer. Da sagde Fru Vium helt alvorlig: »Aksel, De véd slet ikke, hvor jeg er Dem taknemmelig, fordi De interesserer Dem saa meget for Thora og ikke for andre unge Damer.«

☒ Og i samme Øjeblik forstod jeg, at 117 Fru Vium, ligesom Betty, ganske simpelt havde følt, at jeg var forelsket i Thora. Og jeg forstod tillige, at det Rygte havde Ret, der hviskede om, at samme Fru Vium om ikke lange Tider skulde giftes med Professor Blom ...

☒ Bevidstheden om Fru Viiums Klarsyn og Fornemmelsen af, at hun ud fra en tarvelig Tankegang begunstigede mine Følelser for Datteren, var mig ingenlunde behagelige. Det var dog min Trøst, at Thora gik omkring saa lykkeligt uvidende om det altsammen. Hvad jeg navnlig beundrede hos hende var netop hendes udelukkende Optagethed af sit Ar bejde. Denne unge Kvinde beroede saa vidunderligt i sig selv. Hun sendte ikke det mindste Sideglimt ud til Mændene eller til Verden i det hele taget. Jomfruelig tilsøret vandrede hun fremad imod Erkendelsen af Livet og af sit indre. Bag al hendes umodne Lektielæren saå jeg dog bestandig den dybe Trang, der havde affødt hendes Beslutning overhovedet. Den vilde holde hende oppe under det elementære Slid og lade

118 hende udvikles for bevidst at skride frem imod sit ideelle Maal.

☒ Somme Tider, naar jeg kom for at hjælpe Thora med en eller anden Lektie eller hente hende til en Tur, var hun ganske ør af at læse og havde stærkt røde Kinder. Hun sagde selv, at det svimlede for hende. »Men det er en dejlig Fornemmelse,« tilføjede hun med et næsten lidt bristende Blik og svagt dirrende Mundvige.

☒ Jeg advarede ret forskrækket mod den stærkt forcerede Læsning, men saa lo hun: »Aa, jo mere Arbejdet ligefrem *bruser* omkring en, jo dejligere er det!« Og jeg saå paa hendes skinnende Øjne og ranke Hovedholdning og følte mig selv helt beruset af hendes Energi, som jeg kaldte det.

☒ Et fint Træk fandt jeg hos hende deri, at hun saa at sige aldrig nævnede sin Moder for mig. Forholdet mellem de to Kvinder maatte stadig være lige spændt, og det vilde have været mig pinligt at skulle tage Parti mod Moderen, i Kraft af hvis Tillid jeg netop gik de timelange 119 Ture med Datteren. Men uendelig kært var det mig indirekte at erfare den uhyre Forskel mellem Moder og Datter. Thoras Fortællinger om sin fremmede Veninde Marie Louise interesserede mig meget. Den unge franske Pige havde elsket sin Moder, en glødende Katolikinde med oversandseligt tilbedende Ideer, som hun havde meddelt Datteren, der vilde skrive og digte om dem. Dem havde Marie Louise prædiket og prædiket for Thora, som var stærkt betaget af Veninden, hvem hun omtalte i de varmeste Udtryk. Men Følgen deraf var kun blevet, at Thora med stigende Iver foresatte sig at vandre den frie Forskningens Vej, som var betraadt af hendes Fader. Var dette ikke vidunderlig selvstændigt! Og handlede jeg ikke overordentlig klogt ved at undlade ethvert Forsøg paa at gribe ind i hendes næsten eneboeragtige Arbejden med sig selv! Det passede desuden saa godt med min udprægede Forkærlighed for at høre og ikke tale selv. Thora talte meget. Egentlig forbavsende

120 lidt om Faderen. I Begyndelsen kunde Minder om ham og Betragtninger over ham og hendes Følelser for ham komme frem sammen med Fortællingerne om Marie Louise; men altsammen blev det hurtig trængt tilbage af Talen om Lektier, Kursus, Lærere, praktiske Planer. Jeg saå deri et sundt Træk, som netop var velgørende fjernt fra mit eget Væsen, der dog altid dvælede noget i Skygge af Grublerier og Drømme. Min Fremtids Kvinde næredes af sine Handlingers Brød.

☒ Kun en jævn og praktisk Vejledning i Ting, som jeg forstod, vilde jeg foreløbig give hende. Og saa talte jeg desuden noget til hende om Kunst.

☒ Overfor Kunst stod hun ganske uforstaaende, og jeg fandt dog, at jeg burde lede hendes Skridt hen imod dens uvurderlige Livsværdier. Det havde været Professor Viiums Mangel, at han ikke forstod Kunst, alene kunde reflektere over, hvad han kaldte Ideerne i Kunst, et misforstaaet Begreb, der kun lader sig anvende ganske overført. Langsomt 121 søgte jeg at forberede en dybere Opfattelse hos Thora og valgte som Udgangspunkt det Billede af Mona Lisa jeg havde givet hende, og som hun efterhaanden vandt kær for dets sære Sødme. Forsigtigt prøvede jeg paa at gøre hende begribeligt, hvad Leonardos Giaconda kunstnerisk betød, fra selve den dejlige Kvindes Skikkelse til Baggrundens ideale Landskab og de to skønne antike Søjler, som man paa gamle Kopier kan se oprindeligt har indrammet det hele. Det lykkedes mig at fange hendes Opmærksomhed for, hvad jeg sagde, maaske dog mest for det, jeg fortalte om Værkets Tilblivelseshistorie og Modellens Person, eller for den hele Maade, paa hvilken et Maleri som dette blev til igennem Studier og

Arbejde.

☒ Senere forærede jeg hende Leonardos Billede fra det Ambrosianske Bibliotek af en ung Fyrstinde. I denne unge Kvinde med den lidt uregelmæssige Næse, yppige Mund og det lange, slørede Blik fandt jeg noget, der i Typen mindede mig om Thoras uberørte Selvstændighed,

122 til Trods for Uligheden med alle hendes Træk.

☒ Men jeg nægter ikke, at det gøs igennem mig, da Thora, paa Grund af den unge Fyrstindes perlebroderede Hue, udbrød, at hun lignede en Amagerpige.

☒ Efter den Art Barbarismer maatte der gaa en lille Tid, inden jeg atter turde begynde at tale om Kunst til hende, men jeg tog dog stadig ufortrødent fat igen. Ogsaa om Musik talte jeg med Thora og bad hende lade være helt at opgive sit Klaverspil. Hun havde kun ringe musikalsk Sans, men jeg mente, at dog ogsaa den maatte kunne udvikles, naar blot Broen ikke fuldstændig blev kastet af.

☒ Og jeg følte mig meget lykkelig, da hun omsider sagde: »For Deres Skyld, Aksel, skal jeg blive ved med at spille.«

☒ En skønne Dag, et godt Aars Tid efter Vioms Død, fortalte Fader mig, at Fru Vium og Professor Blom havde været hos ham. De skulde giftes, og i den Anledning 123 var det kommet til heftige Scener mellem Moderen og Datteren, som absolut vilde forlade Hjemmet. Nu havde baade Fruen og Professoren spurgt, om Thora da ikke kunde blive optaget i hans Hus, og han havde svaret Ja! under Forudsætning af mit Samtykke.

☒ »Det behøver du ikke at spørge om, Fa'er,« sagde jeg.

☒ Der greb mig kun den lykkeligste Følelse af, hvor meget nærmere Thora og jeg nu vilde kunne komme hinanden. Jeg tænkte slet ikke paa andet. Senere er det forekommet mig, som om Fader tog sine Øjne lidt til sig, da han sagde: »Nej, det antog jeg jo nok.«

☒ Har han ligesom Fru Vium gjort sig sine Ideer om Thoras og min Fremtid og søgt at begunstige en Forbindelse? Jeg har aldrig villet tænke over det. Kunde sikkert heller ikke have gjort det. Det gaar en med ens nærmeste som med de første Melodier, man lærte at kende her i Livet. Man naar Gud ske Lov aldrig at staa kritisk overfor dem. Jeg har altid maattet se Fader enkelt 124 usammensat med store, rolige aandelige Træk, i hvilke jeg fandt Hvile. Ham kunde jeg ikke prøve paa at analysere, og naar han dør, skal hver personlig Nedtegnelse, hvert et Brev til ham, som jeg maatte finde, blive brændt. Jeg vil kun se den Mand som min Fader, den altid ældre, altid overlegne, altid noget fjerne ...

☒ Han tog den Dag hen og talte med Thora. Da hun kom hjem til os for at blive der, var hun endnu meget rørt over Faders hele Holdning overfor hende og alt, hvad han havde sagt.

☒ »Nu forstaar jeg først rigtig, Aksel,« sagde hun, »at Deres Fader har været min Faders allerbedste Ven.« Og hun lagde til: »De er ogsaa min.«

☒ »Ja, det er jeg, Thora.«

☒ Der brændte mig en Erklæring paa Læben; men jeg tav. Et helt Aar ventede jeg, inden jeg talte.

☒ Det var efter hendes første Del af Artium. Jeg havde været bange under hele Eksamen, hun forekom mig alvorlig overanstrengt. Selv lo hun og erklærede, at hun aldrig havde befundet sig bedre.

125

☒ Hendes Øjne kunde skinne paa den Maade, som jeg efterhaanden kendte og undertiden følte mig urolig over. Men jeg fandt, at den besynderligt klare, kolde Sikkerhed, der kom over Thora under de mundtlige Eksaminationer, burde gøre mig tryk. Senere har jeg indset, at denne stive Ro var hendes Eksaltations højeste.

☒ Hun kom hjem efter hvert enkelt Fag, legemlig træt, men lykkelig. Om Resultatet havde været lidt bedre eller lidt daarligere, var hende, i hvert Fald straks, mindre væsentligt. Det var selve Kampen under Eksaminationen, der havde optaget hende saa aldeles. Vi spøgede stundom derover, og hun indrømmede, at det vilde staa for hende som bedaarende at tage den ene Eksamen efter den anden.

☒ Den Dag, hun helt var færdig, havde Fader, hun og jeg det udmærket sammen. Thora sagde, at hun følte sig lykkelig som den, der havde overstaet alt det, der skulde overstaas. Jeg vidste, at hun deri indbefattede det maanedlige Brev, som hun efter Aftale med Fader skrev 126 til sin Moder, der nu sad i Stockholm, hvor Blom havde overtaget en Professorpost. Efter Middagen tog vi i Teatret, og siden om Aftenen hjemme kom

Thora pludselig til at græde og kastede sig med Voldsomhed i Faders Arme. Hun gjorde mange Undskyldninger bagefter og sagde, hun havde slet ikke vidst, hvad der lige med et var kommet over hende, for hun var jo i Virkeligheden saa glad. Og i det samme så hun paa mig og sagde, som om der ikke havde været andre i Stuen end vi to: »Og Dem, Aksel, Dem maa jeg ogsaa takke forførdelig mange Gange ... «

☒ Morgenen efter mente jeg at turde spørge hende, om hun vilde være min Hustru. Men jeg mødte kun den yderste Forbavselse og tilsidst nogen forvirret og halvt ængstelig Tale om, at hun vidste jo ikke rigtigt, men maaske alligevel, ad Aare, at hun kunde —

☒ Jeg betragtede hendes Ord blot som et dødt Ekko af mine. Nu havde jeg kun at trække mig fuldkommen tilbage og lade Thora selvstændig vandre sine egne Veje, jomfruelig indadventt. Jeg 127 havde ikke forstaaet at vække Kvinden i den attenaarige unge Pige.

☒ Men med fint Sofisteri fandt jeg dog hurtigt ud, at Pligten netop bød mig at handle lige modsat. Thora, mente jeg, var i sin Tid kommen til mig som til en uinteresseret Ven; under den Forudsætning havde hun taget Ophold i min Faders Hus; jeg vilde handle uloyalt, hvis jeg paa noget Punkt nu trak mig tilbage fra hende. Saa vilde jeg just aabenbare mig som den, der havde sneget mig ind i hendes Fortrolighed under en falsk Maske for en skønne Dag at lade den falde og brutalt sige mig løs fra enhver Forpligtelse. Jeg burde altsaa netop ikke forandre min Holdning overfor Thora det allermindeste.

☒ Og det varede ikke længe, inden jeg tydede hendes aabenbare Tilfredshed hermed som stille Tilnærmelse.

☒ Hvad om et Sandhedens Spejl dengang var bleven holdt frem for disse unge Mennesker, den seks og tyveaarige unge Mand og den attenaarige Kvinde! Hvad om han havde set sin krænkede Forfængelighed, der ikke kunde taale, 128 at selvlavede Teorier gjordes til intet, sin saarede Indbildskhed, som ikke vilde opgive Muligheden for en Kærlighed, hvorved han blev den forudseende, kloge og den, hvis Liv blev levet større, mere rigt og fornemt end alle andres! Og hvad om hun havde set en ganske nøgtern Egoisme, der ikke tænkte ud over Dagen og Vejen!

☒ Men der blev intet Sandhedens Spejl holdt op for Aksel Halck og Thora Vium. Han tvang sit Syn paa hende igennem med alle de hundreder af Hjælpemidler, som Kunst og Litteratur bød ham. Hun lod sig smigre og lokke af de bløde Hænder, han vilde bære hende paa, og døde efterhaanden ganske den Stemme i hendes indre, som burde have budt hende fly ham, om saa al Verdens Herlighed havde hængt ved hans Fingre, og søge Manden, som kunde have pisket hendes træge Sanser og tørre Sjæl op til den Fanatismens Brand, som var hendes Væsens Længsel. Maaske — jeg véd det ikke — men maaske kunde han være fundet ...

129

☒ Men ak, Livet rummer Tilfredsstillelse for alle, men Lejlighed for saa faa. Nogle Maaneder efter at Thora havde taget sin Studentereksamen blev vi forlovede.

☒ Det var paa den herligste Sommeraften og nede ved Luzernersøen. Sammen med Fader var vi rejst igennem Europas mest imponerende historiske Stæder, havde set det bedste af bildende Kunst og Skuespilkunst, været omgivet af den skønneste Natur, altid i en Virksomhed, som var Nydelse. Hvilke unge Mennesker vilde ikke være blevne Ofre for de Symboler, der indeholdtes i alt dette, fra den evige Snes mod Himlen rødmeende Kulde til den store Tragédiennes straalende Deklamationer, inden hun i Vognen kørte hjem for at trættes og skændes om Styver og Penning.

☒ Vi var lykkelige og paa Lykkens første Dag, hvor man drømmer om en talløs Række lignende Dage, den ene bag den anden, som Englehovederne paa italienske Mestres Billeder af Saligheden.

130

☒ En Novemberdag i vort Ægteskabs andet Aar, blev jeg ved Hjemkomsten til Middag modtaget med den Besked, at Fruen var kommen utilpas hjem fra Byen og nu sov.

☒ Stilfærdigt gik jeg ind i Soveværelset, tændte forsigtigt Lys og så hende ligge til Sengs med ganske friske, røde Kinder og et Udtryk af den dybeste Tryghed i sin Søvn.

☒ Jeg gav Ordre til, at hun paa ingen Maade, som hun havde forlangt det, maatte vækkes til Middagen. Satte mig derpaa til at læse lidt i nogle Blade, inden Bordet var færdigt. Men jeg blev distræt ved mine Aviser. Hun havde ligget saa besynderligt for sig selv derinde, hensunken i sin Søvn, og her sad jeg uden hende, for første Gang alene lige siden hin Dag ved Luzernersøen, da hun havde lovet at blive min Hustru.

☒ Pigen meldte, at der var serveret. Hun havde ikke taget den tomme Kuvert ved min Side bort. Jeg vilde egentlig have bedet hende gøre det, men lod dog være, 131 skyndte mig blot at blive færdig og komme ind i min egen Stue igen.

☒ Men heller ikke efter Middagen faldt jeg til Ro ved mine Blade. Hele den uvante Følelse af at være alene kunde jeg ikke finde mig til Rette i. Den var bleven mig saa ny. Og dog var der netop i den noget gammelt, der hviskede og hviskede til mig med en Stemme, som jeg maatte blive ved at lytte til, uden at kunne forstaa den.

☒ Jeg saà mig omkring i dette Rum, der var gennemtænkt og indrettet i de mindste Enkeltheder efter min egen Smag, men hvor jeg indtil denne Dag ikke havde været ene uden at have et eller andet Arbejde, der hurtigst muligt skulde gøres færdigt, for at jeg kunde være sammen med min Hustru igen.

☒ Og da brød pludseligt denne hviskende Røst tydeligt igennem og sagde, dybt inde fra min Ungdoms velsignede Ensomhed, hvori alle mine Tanker og Haab var blevne til: Hvor mange Skuffelser har du ikke allerede lidt i dit saa korte Ægteskab!

132

☒ Jeg lod Cigaren synke ... Hvor det dog var sandt! ...

☒ En hel lang Tids indfiltrede Uendelighed af Tildragelser viklede sig stille op for mig i en sørgeligt tydelig, enkel, rød Traad.

☒ Jeg saà, hvorledes Thora efter hine Dage i Luzern havde klynget sig lidenskabelig fast til min Arm. Hun lyttede anspændt til min Tale i en aldrig afladende Forventning. Energisk var hun begyndt med at forandre det rent ydre, sin Frisure, sine Toiletter efter mine Ideer. Lykkelig havde jeg iagttaget, hvorledes hun fra at have været en ung Pige, der klædte og holdt sig, som det nu bedst kunde træffe, blev til en Kvinde, der af mig havde lært at fremhæve, hvad der kunde virke ejendommeligt og karakterfuldt ved hendes Udseende. Hun lod sig give Stil af mig. Og med stedse stigende Styrke ventede hun snart ogsaa i alt andet Initiativerne fra mig.

☒ Dette optog og smigrede mig en Tid lang. Intet beviste jo bedre min Fortræffelighed, end at en saa selvstændig ung Kvinde rent entusiastisk gik op i mig og mit. Hvor langt vilde alt dette ikke kunne føre mig, naar hun nu gav mig det tilbage, omformet af hendes kvindelige Intelligens!

☒ Men der begyndte snart at stige en underlig Skuffelsens Kulde op omkring mig. Forgæves spejdede og spejdede jeg efter blot den mindste Smule aandelig Selvstændighed hos Thora. Det var ligesom ethvert Spor deraf hos hende var bleven brændt op under selve Tilegnelsens Heftighed.

☒ Da Thoras Universitetsstudier begyndte, maatte jeg helt mane hendes Faders Skygge og Forbilledefrem af en begyndende Glemsel. Hun begejstredes derfor igen, men det var ved min Haand. Hun besøgte punktligt sine filosofiske Forelæsninger, men jeg maatte gaa til dem sammen med hende. Hun læste med sin gamle haardnakkede Flid, men vilde høres af mig, som hun kaldte det. I det hele taget kunde jeg ikke undgaa at bemærke, hvorledes Studierne aldrig blev andet end Skolelektier for hende. Hun søgte at lære, ¹³⁴ hvad Professoren fortalte og jeg hjalp hende med, forstod aldeles ikke, at det gjaldt om andet og mere. Undtagen om det ene, som i Virkeligheden blev hende Hovedsagen: at faa Paaskønnelse af mig for sit Arbejde, vinde min stigende Taknemlighed og Kærlighed derigennem. Jeg havde jo fortalt hende saa meget om, hvor herligt anderledes hun var end andre Kvinder, og jo flittigere hun læste, jo bedre en Eksamen hun kunde tage, jo mere forskellig maatte hun da blive fra de mange unge Damer, der gik omkring og ingenting bestilte.

☒ Thora var nu heller ikke mere saa fanatisk flittig, som Tilfældet havde været inden Studentereksamen. Læsning optog hende vel, men dog langt fra saa opslugende som før.

☒ Fader havde ogsaa lagt Mærke dertil. »Jeg betragter det som en væsentlig Fordel, « sagde han. »Den ekstatiske Flid, der den Gang kunde være over hende, tiltalte mig ikke, og var jeg altid bange for skulde angribe hendes Legeme. Jeg har tit set lidt ængsteligt paa de fraværende, ¹³⁵ næsten slukkede Øjne og hedt plettede Kinder, som hun kunde have. Nu læser hun meget mere sundt, naturligt og jævnt flittigt sammen med dig, som det passer for en Kvinde.«

☒ Som det passer for en Kvinde — jeg gentog min Faders Ord den ene Gang efter den anden: Som det passer for en Kvinde! Jeg havde kendt én Kvinde rigtigt i mit Liv, Betty — og naar Thora og jeg var alene sammen og læste sammen og spadserede sammen og kærtegnede hinanden, var det ofte, som om Betty usynligt gik igennem Stuen. Det stod mig næsten aldrig rigtig klart, hvad det var, der mindede mig om hende, men mindet om hende blev jeg, og det berørte mig pinligt.

☒ Instinktiv sikkert havde Thora følt, hvorledes Litteratur, Musik, Kunst, frem for alt Billedkunst, dog betød langt mere for mig end al Filosofi. Hun vilde nu kun sjældent tale selv som i gamle Dage, men altid høre mig tale og helst om denne Kunst, som betog mig mere end alt andet her paa Jorden. Da kunde ¹³⁶ hun lytte med store Øjne og varme Kinder, da kunde hun tilsidst lukke Øjelaagene ganske i og knuge min Haand, medens hun lod sig omfavne og kysse. Dejlig saa hun da ud, borteværende, attraaværdig. Lektielæserken var forsvundet, her var en Kvinde, der gemte noget i sig selv, som jeg endnu ikke kunde fatte og som

maaske endnu ikke var helt udviklet, endsige hende selv bevidst. Men det var der, og jeg skulde nok lære at gribe det. I en helt urigtig Retning havde jeg søgt hendes Selvstændighed, troet paa hende som kvindelig Intelligens og kun fundet en flittig Skolediscipel uden dybere Forstaaelse af Flidens Genstand. Men alligevel havde jeg ikke taget fejl af hendes Holdning, Blik og besynderligt energiske Slutten sig sammen om det, hun netop kastede sig over. Nej, min Thoras Selvstændighed, der sikkert vilde skabe en betydelig Kvinde af hende, skulde utvivlsomt udvikles gennem hendes Liv med Mand og Børn i eget Hjem. Dér maatte hele det underlige Lektiesynspunkt overfor Verden naturnødvendigt

137 svinde, dør vilde hun lære Tilværelsen at kende gennem selvstændige lagttagelser, som gik hende personligt nær paa Krop og Sjæl. Og af al min Magt søgte jeg at fremskynde Tiden for vort Bryllup ...

✂ Imellem Faders Kobberstik var et galant fransk Blad fra det attende Aarhundrede, betitlet *nuit des noces*. En lille Flok nøgne Amoriner har i et klassisk udstyret Brudekammer med Silkebaand omslynget Brud og Brudgom og drager dem henimod det opredte Rosenleje.

✂ Hvis jeg skulde symbolisere en moderne Brudenat, vilde jeg lade en Bøcklinsk Naturgud skræmme et Par Kulturmennesker i sin haarede og ramme Favn.

✂ Det mest frygtede og skamløse Daggy, jeg har oplevet, var det, som paa vor Bryllupsmorgen listede sig ind i Soveværelset.

✂ Thora laa for første Gang, sovende, bevidstløs henstrakt ved min Side. Hendes Træk var mig næsten fremmede, 138 som jeg så dem dér uden Liv, Næsen stor med svære Fløje, det tykke, sorte Haar strøget tilbage over en benet Pande.

✂ Og i Mørket, om Natten, havde denne Kvinde kun været mig et ubehjælpsomt Naturvæsen, der ikke kendte sit eget Begær og slap ud af mine Arme lige saa fremmed, som hun rystende havde ladet sig slutte i dem ...

✂ For at komme ud over dette behøvede jeg hele det store, dejlige Dagslys bagefter, al hendes vaagne Skønhed og stille Forlegenhed, der næsten skænkede hende Ynde, og de gensidige, naive Selvbefredelser, der blev overvundne gennem øm Fortrolighed ...

✂ Men medens jeg sad her snart halvandet Aar efter hin Bryllupsnat, vidste jeg dog, at Thora og jeg aldrig havde tilhørt hinanden fuldt ud paa dette inderlige og farlige Omraade, hvor Forskellen mellem Mennesker kan være saa stor og saa brutalt skæbnesvanger.

✂ Og det gøs lidt igennem mig ved at tænke paa de Øjeblikkes fuldendte Harmoni, som denne Hengivelse i sin Tid 139 havde skænket Betty og mig. Hendes lave Natur havde nedbrudt den, men hvor havde den dog ikke bundet i noget ægte menneskelig sundt og mærkelig lykkeligt! ...

✂ Saaledes gik Tanker og Idéforbindelser gennem mit Hoved paa den Eftermiddag, jeg første Gang i mit Ægteskab var alene, medens min Hustru sov.

✂ Jeg prøvede paa at faa dem jaget bort. De gjorde mig kun urolig og bragte ikke den Lindring, som i gamle Dage fulgte med selv de mest tungsindige Tankers drømmende Flugt. Jeg lod tænde Lys i Dagligstuen ogsaa og aabnede derind til. Fik oven i Købet Malerilampen tændt og vilde tænke lidt over en Omhængning, jeg havde planlagt, paa Væggene derinde.

✂ Men det hjalp altsammen ikke. Hvor jeg så mig omkring i dette Hjem, mødte jeg *min* Smag, *mine* Tanker i Billeder og Bøger og Malerier, lige til Servicet, vi spiste paa, og Dækketøjet, der laa paa Bordet.

✂ Havde min Hustru egentlig gjort nogetsomhelst 140 andet end at tage imod det altsammen! Og holdt hun det egentlig fast med en eneste Nerve af sig selv?

✂ Hun mente at have lært sig op til en virkelig Interesse for den Kunst, jeg elskede, og som prægede hele vort Hjem.

✂ Med et lidt vemodigt Smil huskede jeg den Maade, hvorpaa hun under min Indflydelse kastede sig over Kunst og Læsning om Kunst. Den mindede om hendes underligt ubændige Kærlighedsanfald overfor Faderen, da hun var en lille Pige.

✂ Langsomt og forsigtigt havde jeg prøvet paa at vække hendes Sans for Kunst. Hurtigt, stærkt og udenfor al Sagens Kærne vilde hun gaa frem. Med Mona Lisa var jeg begyndt. Med en Kvinde som hende selv. Og den historiske Baggrund for Mona Lisas Billede havde jeg søgt at lægge uden om al la Giocondas dybe Kvindelighed, den jeg mente, Thora i sit eget Væsen ret havde Betingelserne for at kunne føle.

☒ Saaledes var jeg i den første Tid af vort Ægteskab blevet ved. Inde mellem 141 Menneskene i den store By eller ude i Naturen viste jeg hende Kunstens Motiver og talte med hende om det Indhold i Kunstnerens Sind, der fik ham til at gengive dem netop paa sin egen Maade, saa at de virkede ved indtrængende Finhed, storlinjet Dristighed eller hvad det ellers kunde være. Og til Advarsel holdt jeg frem for hende Kunstværker, hvor et ærligt Livets Motiv var set og følt blot med Forfængelighed og Lyst til at vække Opsigt, ofte i Efterligning af en stor Mesters Manér. Jeg viste hende, hvorledes netop dette uægte Gods undertiden ved første Øjekast virkede bestikkende og havde nogle af Forfængelighedens blændende og ikke helt værdiløse Egenskaber.

☒ I Begyndelsen hørte Thora med dybeste Interesse paa mine Ord. Men det blev mig hurtigt klart, at hvad der virkelig satte hendes Følelse i Svingning, var min egen Optagethed af, hvad jeg talte om, min Begejstring og især min Iver for at bringe hende til at forstaa noget, jeg selv satte saa højt. Og det varede

142 ikke længe, inden hun fandt denne inderlige Indtrængen i de enkelte Kunstværker uendelig trættende og ganske smaalig — saaledes som Millioner af blinde Lægfolk og Lærde, der beskæftiger sig med litterær og bildende Kunst. Thora vilde lære *al* Kunst at kende, som hun sagde, fra de ældste Tider og lige ned til vore Dage. Hun begyndte at læse Skrifter med saakaldte store Syner ud over tusinder af Kunstneres Arbejder i hundreder af Aar og i de forskelligste Lande. Hendes Yndlingslæsning blev en Kunsthistorie, der begyndte med Arkitekturen hos de gamle Ægyptere og endte med moderne fransk Bogbind!

☒ Jeg tav, bøjede af, og vendte mig imod det meget, som optog hende i hendes Husførelse. Det var mig ofte de latterligste Ubetydeligheder. I Begyndelsen smilede jeg ad dem og anbefalede hende ikke at tage med saa lidenskabelig Alvor paa huslige Smaating, der vel nogenlunde lige saa godt kunde ordnes paa den ene som paa den anden Maade. Men da mødte jeg en bitter Følelse af 143 min Uforstand og Utaknemmelighed overfor de øjensynligt store Ofre, hun bragte for paa den punktligste Maade at tænke over og ordne alt i Huset. Klart fornåm jeg, at her ikke var Tale om stort og smaat, og at jeg maatte paaskønne hver lille Enkelthed, hvis jeg ikke vilde tage det hele fra hende. Saa fik jeg efterhaanden vænnet mig dertil, lærte selv at opdage og sætte Pris paa huslige Bagateller, som hun til min formentlige Gavn og Glæde havde udtænkt, ofte paa Grund af Ytringer, jeg engang var fremkommet med, men længst havde glemt igen. Jeg kunde endog finde noget kærligt opdragende i denne Paapasselighed overfor selv det mindste, hvori et andet Menneske lagde saa meget af sin gode Vilje og Hensigt.

☒ Denne gode Vilje var det ogsaa, jeg maatte paaskønne, naar hun satte sig til Klaveret og spillede for mig paa sin flittigt indøvede, taktfaste Maade, i hvilken det, trods alle Anstrengelser, ikke var hendes Lærer muligt at faa lagt det mindste af Stemningens Ubeskrivelighed ...

144

☒ Det ringede. Lægen kom og gik ind i Soveværelset.

☒ Men da han gik ned ad Trappen igen, anede denne Mand ikke, hvor ubeskriveligt lykkelig han havde gjort mig ved at sige Grunden til min Hustrus pludselige Ildebefindende. Og jeg vidste ikke selv, at det Haab, jeg nu var berettiget til at nære, var det sidste for Lykke i mit Ægteskab.

☒ Jeg gik ind til Thora, der sad halvt op i Sengen, støttet i Puderne og med stærkt røde Kinder.

☒ Hun sluttede mig ganske tavs i sine Arme. Og lidt efter mærkede jeg hendes hede Taarer gøre mine Kinder vaade.

☒ Da kunde jeg ogsaa godt selv have grædt af Spænding og Forventning, og jeg hviskede til hende af al min Sjæls Længsel og i det redeligste, mest trofaste Forsæt: »Thora, jeg elsker dig!« —

☒ Under det, som nu fulgte, kom der noget hidtil ukendt op i mig. Jeg følte mig dragen til min Hustrus Person paa 145 en Maade som ingensinde før. Tidligere havde jeg vel været forelsket i hendes Træk og Skikkelse, men nu var det ofte med ligefrem Vansmægten, at jeg oppe paa mit Kontor om Formiddagene længtes efter at komme hjem, blot for at kaste mine Øjne paa hende.

☒ Jeg fandt den inderligste Tilfredsstillelse i varsomt at omfavne hende og kunde falde helt hen i Betragtningen af hendes snart lidt fyldigt dovne Ansigtudtryk. I dette Skød, hvor hendes Arme kunde hvile saa bedaarende tungt, medens Ryggen blev noget rundere, end den havde været før, gemtes et spirende Liv, som var udsprunget af mit.

☒ Min Interesse for min Hustrus Ydre blev en ganske anden end før. Naar vi efter Skik og Brug købte kokette, bløde Morgenkjoler og lange, vide Kaaber til hende, syntes jeg, at de burde være af det fineste, skønneste, eleganteste Stof og Snit for at kunne være gode nok til mit Barns vordende Moder, men jeg vilde have fundet hende lige dejlig, om 146 hun blot havde kunnet hylle sit svangre Liv i Pjalter.

☒ Thora var henrykt over min fuldkomne Optagethed af hende, lyttede ogsaa betaget til al min henhviskede Ængstelse og Bekymring for hende, som hun dog slog hen med lykkelige Forsikringer om, at hun aldrig havde følt sig saa vel tilpas som just nu. Hun behagede sig ret i sin legemlige Tilstand, og jeg fandt det netop saa henrivende, som en stærkt forelsket Mand finder den elskedes Forkælethed og Kælen for sig selv.

☒ Men lidt efter lidt tog dette Velbehag en mig for stærk, næsten ublufærdig Karakter. Hun blev tyktaget og lad, gik magelig tungt paa Fødderne, fik over sig en Gridskhed, der skaffede sig sit uskyldigste Udslag, naar hun spiste Kage paa Kage ovre fra Konditoren.

☒ Med Doktoren spøjte hun tit paa en temmelig smagløs Maade, og det pinte mig at se min Hustru faa noget støjende over sig. Naar jeg da vilde dæmpe lidt paa hende, kunde hun pludselig gøre 147 mig heftige Bebrejdelser og ende med at blive bydende.

☒ I det hele taget udviklede hun en vis ubehagelig Slobroksikkerhed overfor mig.

☒ Jeg bøjede af for hende og søgte at overlade hende noget mere til sig selv, fandt hende efterhaanden ogsaa uskøn.

☒ Der kom en Tid, hvor Thora, til Trods for sit fordringsfulde Velbefindende, græd i Stilhed, hvad jeg godt mærkede og for Resten ogsaa er sikker paa, at hun beregnede, jeg skulde mærke.

☒ Men jeg kunde ikke finde den rigtige Maade at hjælpe hende paa. Hendes Væsen stødte mig rent uvilkaarligt tilbage og snørede Ordene sammen i min Hals. Jeg tav. Og hun ogsaa. Indtil Ængstelse greb mig for, at hun maaske kunde komme i virkelig daarligt Lune og blive ligegyldig, ikke passe paa sig selv og derved skade Barnet. Her var noget, som jeg kunde tale med hende om. Endnu mere indtrængende end tidligere, og som jeg syntes med virkelig oprigtig Ømhed, bad jeg hende atter og atter endelig tage alle Forsigtighedsregler 148 i Agt. Hun svarede kun lidet og afværgende, indtil hun en Dag til min virkelige Bestyrtelse fór i Vejret, puttede Fingrene i Ørerne, som en uartig, lille Pige, og næsten raabte mig lige ind i Ansigtet: »Jeg vil ikke bære mig anderledes ad, end jeg vil. Og jeg har det *storartet!*«

☒ Derpaa gik hun ud af Stuen og bad mig aldrig senere om Tilgivelse for sin Opfarendhed. Det gled simpelt hen over imellem os. Jeg har ofte spekuleret paa, om hun maaske virkelig havde glemt denne Scene. Selv maatte jeg stadig med en vis Bitterhed mindes den, men tilskrev den jo hendes Tilstand og gjorde alt for ikke at lade hende mærke nogen dybere Misstemning fra min Side.

☒ Hun begyndte snart at være meget ude hos Damer af vort Bekendtskab, der havde Børn, traf allehaande Aftaler om, hvad der skulde iagttages i den sidste Tid før Barnefødselen, døde sig ganske i en Snakken og Passiaren tidligt og silde med Lægen og disse Kvindfolk, hidsede sig op til overdrevent at 149 længes efter og glæde sig til det, som forestod.

☒ Alle mine Tanker gik i Virkeligheden fra hende til Barnet, der skulde komme. Jo umuligere det blev mig at dele min Hustrus animalsk lykkelige Mangel paa Reflektion, jo mere maatte mine Tanker beskæftige sig med dette Væsen, som snart vilde blive levende og skulde føre min Slægt videre under Thoras og mit Ansvar — og med hvilke Betingelser?

☒ Jeg mødte ikke ringeste Forstaaelse af alt dette hos Thora.

☒ Hun var begyndt med at være henrykt over den Kærlighed, jeg havde lært til hendes svangre Legeme. Men da jeg ikke kunde dele hendes helt hensunkne Optagelse deraf, følte hun sig inderst inde bittert skuffet.

☒ Og naar jeg søgte at faa Thora draget fra sin evige Selvbespejling ind paa Tanken om Barnet, vilde have hende til at tale om den Betydning, det skulde faa for os begge, saa kunde hun blive helt stum og se næsten fjendtligt paa mig. Hun fandt blot denne Tale om 150 Fremtiden ubegribeligt hensigtsløs og fuld af Mangel paa Kærlighed til hende selv.

☒ Jeg gyste over denne Kvindes fuldkomne Mangel paa Fantasi og hele selviske Realisme. Atter engang gik mine Tanker tilbage til Betty og hendes lave Virkelighedssans, som jeg havde kaldt det. Fra den var jeg flygtet til Thora — fra en Kvinde til en anden — var det maaske netop i Ordets dybeste Forstand kun fra den ene Kvinde til den anden?

☒ Der greb mig et overordentligt Tungsind, som jeg vel forstod at skjule, men følte mig stærkt pint af ...

☒ Fader kom i den Tid endnu hyppigere til os end sædvanlig. Han var den eneste, hvem Thora uvilkaarligt havde bevaret en vis Respekt for. Hun generede sig i hans Nærværelse og forstod godt at tale og optræde saaledes, som hun følte, at han syntes om det. Jeg maatte atter tænke paa Betty.

☒ En Dag, jeg forsigtigt sagde noget til Thora om, at hun i Faders Nærværelse¹⁵¹ var helt anderledes end ellers, svarede hun naivt forbavset blot det ene: »Jamen, han er jo fremmed!« Og der var i Tonefaldet et helt

Svælg befæstet mellem denne fremmede og saa mig, der hørte hende til, og som intet Hensyn kunde kræve.

☒ Fader var lykkelig ved Tanken om det, som ventedes, og delte ganske min Trang til at fantasere lidt derover. Overfor Thora bevarede han stadig en gammeldags, formfuld Diskretion, men til mig alene kunde han snakke løs. Især naar vi sad sammen hjemme hos ham selv.

☒ Min eneste Trøst fandt jeg dér, i min Barndoms Hjem, hvor alt stod, som det havde staaet den Dag, min Moder gik bort. Den Kvinde, som sad paa sit Billede med Hænderne i Skødet og det lykkelige Smil, hvoraf et Genskin endnu svævede i Luften deroppe!

☒ Og da kunde jeg stundom være ved at gribe Faders Hænder, betro ham al min Sorg og bede ham hjælpe mig med sin urokkelige Tro og fortælle igen, som i mine Drengenaar, om Moders og hans lykkelige Ægteskab.

152

☒ Men det var ikke blot min egen Undseelse, der holdt mig tilbage, eller Frygten for at volde Fader Bekymring. Det var Ærbødigheden for en Helligdom, der nu engang var skabt af Held og Lykke, som var min Faders og burde være hans alene. Kun med en lille Krog for mig, hvor jeg kunde blive ved at være Barn, et stilfærdigt, drømmende Barn, i alle mine Levedage ...

☒ Barnet blev født, efter forfærdelige Timer. Det hele havde gjort et saa stærkt Indtryk paa mig, at jeg bagefter slet ikke rigtigt mindedes, hvad jeg havde taget mig til, medens det stod paa.

☒ De andre fortalte mig siden efter saa den ene, saa den anden Enkelthed, der ganske var sluppen ud af min Erindring.

☒ Kun Thoras hvinende Skrig af Smerte blev ved at lyde igen i mine Ører. De havde været, som jeg aldrig havde hørt menneskelige Skrig før, snerrende som et rasende Dyrs, saa jeg helt tabte Vejret 153 og følte mig lykkelig, naar hun atter kunde ligge og vaande sig som en Kvinde.

☒ Da alt var overstaaet, følte jeg mig saa henrykt og lettet, at jeg syntes, jeg helt svævede uden at mærke noget Legeme. Og jeg blev ganske borte i det Udtryk, hvormed Thora saå ned til sit lille Barn og derefter hen paa hendes Moder, Professor Blom, Fader og mig, som var i Stuen hos hende. Det var selve Indbegrebet af fuldkommen Glemsel for alt forbigangent og den mest nærværende Følelse af Lykke ...

☒ Det Blik blev mig et Symbol, for hvilket jeg i den kommende Tid skamfuld slog Øjnene til Jorden og glemte alle mine Spekulationer over Livet. Her stod jeg dog overfor selve Livet i alleregentligste Forstand, skulde blot lade mig rive med deraf og af hende, min Hustru, Thora.

☒ Det var, som om alle onde Aander var drevet bort ved Barselfærden. Lykken gjorde Thora forstaaende og mild overfor sin Moder, der var ægte kvindeligt lykkelig over Barnet. Og min Hustru 154 kom næsten til at holde af Professor Blom, som havde været hendes Accoucheur. Jeg havde allerede overgivet mig paa Naade og Unaade til den Mand. Jeg havde set ham i Ilden, ferm og koldblodig, Mand til det yderste og med en overlegent uskabagtig Menneskekærlighed. »Livet,« sagde han en Aften, vi sad og snakkede sammen, »skal saagu først og fremmest leves, enfin — med den store Chance for den ene og maaske en meget lille for den anden, somme Tider i Tilslutning til ens Drømme og Ideer, meget ofte modsat dem, men leves.«

☒ Og jeg havde ogsaa faaet Følelsen af et særegent Midtpunkt for hele min Tilværelse gennem Thoras og mit daglige Liv sammen med vor lille Dreng.

☒ Fader var overordentlig tilfreds og tog uforbeholdent Del i Glæden over Barnets i vore Øjne saa fremtrædende Ejendommeligheder og Fremskridt ...

☒ Men da var det, Thora begyndte at finde, at min Interesse for Barnet var 155 ved at kølnes, medens jeg bebrejdede hende, at hun lod sig alt for umiddelbart opluge af den lille.

☒ I Længden blev det mig umuligt at udholde hendes snart ganske naragtige Gaaen op i de ubetydeligste Livsytringer hos vor lille Dreng. Hun var taabeligt ængstelig for at overlade ham til Barnepigen alene, men kunde sidde og snakke timevis med det atten-nittenaarige Pigebarn om Drengen og alle hans Vidunderligheder. Helst tog hun Kokkepigen med, der havde en lille ude paa Landet. Og med mig vilde hun nu fantasere helt i det himmelblaa om Barnet og saa hente det ind og lægge det tilbage igen og se og se til det Gang paa Gang.

☒ Jeg søgte at modarbejde alt dette, talte ogsaa til hende om, hvor besynderligt det var, at inden Barnet var født, vakte det hendes Modvilje, naar jeg stundom havde ønsket at tale lidt om hvad Betydning det vilde kunne faa for os og hele vort Forhold, medens hun nu ikke kunde blive træt af at snakke rent taabeligt om hvordan vor lille Drengs Næse 156 og Haar og Højde og Interesser og Livsstilling maaske engang i Tiden vilde blive.

☒ Men dertil svarede hun mig kun: »Jamen nu er det jo et rigtigt Barn!«

☒ Og da jeg spurgte hende, hvad hun egentlig mente dermed, fik jeg ordret det Svar, som jeg kendte saa uendelig godt fra Betty: »Aa, det véd jeg virkelig ikke.«

☒ Nu, bagefter, véd jeg det saa fuldt ud.

☒ Min Hustru kendte, saa lidt som Betty, virkelig Fantasi. De attraaede begge kun en svagere eller stærkere Betagelse, der opstod gennem Forholdet til noget legemligt, personligt, virkeligt.

☒ Først havde Thora været forelsket i sin Fader. Og denne stærke Følelse havde gennem hans Død bragt hende op i en Overanspændthed, der blev fortsat i de kortvarige Sværmerier med Veninden, som Blom saa rigtigt havde advaret imod. Forelskelsen i Faderen stod bagved og skabte den forcerede Lektielæsning, der gjorde hendes Kinder hede og bragte hende til at føle en ekstatiske 157 Trætheds hele Fryd. Hun omskiftede den med Forelskelsen i mig. Men dér traadte hun for første Gang ud af sin jomfruelige Ensomhed og mødte hele Livets Haandgribelighed og et fra hendes forskelligt Temperament. Jeg kunde ikke mestre Thoras langsomme Sanser og tørt hede Sjæl. Det stod ikke i min Magt at tage voldsomt nok fat og vedholdende drive hende op til den blussende og altopgivende Svimlen, som var hendes Sinds Længsel. Jeg var blød, undersøgende og drømmende, hvor hun vilde gribes med en haard Haand og føres ud i en energisk Handlingernes Rus.

☒ Saa fik hun sit Barn. Intet var hende mere legemligt, personligt, virkeligt. Intet syntes hun tilhørte hende med større Ret end dette levende Væsen, hun havde født ud af sig selv. Med den ihærdigste Lidenskabelighed søgte hun nu at beruse sig gennem en stadig mere og mere overdreven Kærlighed til det.

☒ Helst vilde hun altid blive hjemme og hænge over Barnet. Naar vi var ude sammen, greb der hende en heftigere 158 og heftigere Uro, der slet ikke lod sig paavirke af Fornuft, men først hørte op og blev omskiftet til den overstadigste Jubel, naar hun atter var hjemme hos sit Barn.

☒ Jeg søgte at gøre hende Forestillinger paa den kærligst mulige Maade, men følte mig i mit indre frastødt af denne ubevidste og hensynsløse Egoisme. Glemte hun ikke netop gennem den, at hendes Barn var et *virkeligt* Barn, som hun havde kaldt det! Brugte hun det ikke blot som et Middel til at tjene hendes egen selviske Trang?

☒ Til sidst blev jeg vred og skred energisk ind, grebet af Skræk for hvad der deri kunde skade Barnet.

☒ Hun blev ydmyg og underkastede sig som for alt, hvad der tog haardt fat. Bad mig oven i Købet indtrængende om Forladelse og forsikrede, at hun indsaå sin Fejl og vilde lyde mig i et og alt. Men jeg attraaede jo netop ikke slavisk Lydighed, havde altid villet tale med hende og søge at gøre hende forklarligt, bestandig tilstræbt et virkeligt 159 Samliv mellem to forstandige Mennesker paa Grundlag af fælles Kærlighed, Oplevelser og Interesser.

☒ Men hun fandt al min Tale kold, som om jeg læste op af en Bog. Hurtigt gled hun atter ud af min Haand.

☒ Jeg mærkede det paa de mange Ord, med hvilke hun forsikrede mig om, hvor udmærket godt hun begreb, at hun for Barnets og sin egen Skyld ikke maatte lade sig sluge op af den lille.

☒ Det var for at skjule, at hun ikke havde ladet sig paavirke det mindste af mine Ræsonnementer, kun bøjet sig for en overlegen ydre Magt, der ikke var naaet ind i hendes Hjerte. Thora løj for at kunne følge sin Natur.

☒ Og hun forstod at skjule det lige saa behændigt, som Drinkersken forstaar at skjule sin Flaske. Hun ofrede atter Omtanke paa sine Toiletter, gik med ud i Selskaber, holdt al den tankeløse Snakken og Hængen over Barnet nede, naar jeg var til Stede; men gennem Pigerne og andre erfarede jeg, at hun benyttede Lejligheden, naar jeg var borte, og hun 160 selv havde Tid, til saa godt som muligt at handle imod mine Forskrifter.

☒ Blandt meget andet aabnede hun sig ogsaa med opfindsomt Instinkt en Udvej, som det ikke var mig muligt at spærre. Det vil altid staa for mig som et lærerigt Eksempel paa den halvt bevidste, halvt ubevidste kvindelige Snuhed, som jeg først havde lært at kende hos Betty.

☒ Fader havde grundet et lille Selskab til Bedste for uægte Børns Mødre, der kunde og vilde beholde deres Børn hos sig, og som iøvrigt var værdige til at understøttes. Han virkede stadig ivrigt for det, jeg var selvfølgelig ogsaa Medlem deraf. I Thoras Nærværelse havde Fader og jeg ofte talt derom, uden at hun hidtil havde røbet nogen særlig Interesse for det. Nu gik hun til Fader og tilbød sig som Undersøgerske i Selskabets Tjeneste, talte udførligt om, hvorledes hun som den lykkelige Moder følte en Pligt overfor de ulykkelige, hvem Samfundet havde forbudt at blive Mødre, rev Fader fuldstændigt med og følte, at 161 hun havde bundet mig, der sidst af alt vilde sætte mig imod noget af hvad Fader satte Pris paa. Tilmed havde hun paa Forhaand brudt Spidsen af alle Indvendinger ved at bede ham til at begynde med kun anvende

hende med Maade og saaledes, at hun langsomt fik mere og mere at gøre, da Omsorgen for hendes Mand, Barn og Hjem lagde saa stærkt Beslag paa hendes Tid.

✂ Blandt de fattige Mødre, som dette Selskab understøttede, fandt min Hustru i en Række af Aar den bedste Tilfredsstillelse for al sin Trang til umaadeholdent at beskæftige sig med sit Barn. Jeg maatte forbyde hende at tage vor lille Dreng med op i disse smaa, usunde Lejligheder, hvor oven i Købet Børnene tit laa syge, men jeg véd jo, hvor han har været Genstand for de uendeligste Samtaler mellem hende og de fattige Kvinder, der altid var redebønne og lydige Tilhørere, fordi hun kunde gengælde dem saa rigeligt al deres villige Imødekommenhed ...

✂ Hvis jeg i den første Tid af vort Ægteskab havde faaet det Indtryk, at min¹⁶² Hustru skjulte noget for mig, vilde jeg have følt det som min allerførste Pligt at fortælle hende det og tale med hende derom. At jeg nu aldeles intet sagde om alt det, som jeg vidste, at hun gemte bag min Ryg, følte jeg tydelig og klart som et dybt Fald. Men jeg vidste lige saa sikkert, hvor unyttigt det vilde have været at tale. Rent praktisk søgte jeg blot at faa afbødet hvad der forekom mig at indeholde særlige Farer for Barnet.

✂ Naar Thoras og mit Ægteskab skulde fortsættes, hvad det burde af mangfoldige Grunde, men nu i første Række for Barnets Skyld, maatte dette ske i Kraft af megen Fortielse, som lod hver enkelt af os i Fred og derved kunde afføde en gensidig Imødekommenhed.

✂ Grundlaget for vor Tilværelse maatte være den jævne Vilje til at leve fredeligt sammen og til at hjælpe hinanden i Udøvelsen af visse fælles Pligter, for saa vidt vi nu forstod dem ens.

✂ Saa vilde vort Samliv blive to ensomme Menneskers Liv, der mødtes i fælles Glæder og Bekymringer paa saa mange Punkter, ¹⁶³ at de ubetingelige Modsætningers Sammenstød ikke kunde faa Forholdet til at briste ...

✂ Ofte kunde jeg netop mærke, at min Hustru havde gjort noget, som var mig imod, derved, at hun følte en underligt taknemmelig Lyst til at gøre noget, jeg satte Pris paa. Og med alle de Midler, der stod til min Raadighed, søgte jeg altid at benytte mig heraf til at faa Thoras Blik vendt saa meget som muligt imod noget mere alment og upersonligt, bort fra den stadige Befølen og Beskuen sit Barn og derigennem sig selv.

✂ Ti om jeg end følte mig fjernet fra min Hustru, havde jeg hende dog bestandig kær og ønskede af mit ganske Hjerte at skærme hende efter Evne mod sig selv.

✂ Naar jeg tænker paa de følgende Aar af Thoras og mit Liv, ser jeg dem nu som et Musikstykke, hvori der ingen nye Motiver kommer frem, kun Varianter af de gamle.

164

✂ Jeg mindes en af disse Varianter, som spillede stor Rolle.

✂ Det var en Dag, da Barnet var et Aars Tid gammel. Saa kom Thora om Aftenen pludselig ind i min Stue, hvor jeg sad og læste, med et Tillægsbillede fra et Julehefte i Haanden. Det var en Murillosk Madonna med Barnet, i et middelmaadigt Lystryk.

✂ Hun spurgte mig begejstret, om jeg ikke syntes, det var et henrivende dejligt Billede.

✂ Det var længe siden, at et Følelsesudbrud var kommen saa energisk og umiddelbart frem hos hende overfor mig. Hun var løbet lige fra Barneværelset, hvor en af Pigerne nok havde vist hende Billedet, ind til mig, blot for at høre min Mening.

✂ Jeg kastede et Blik paa Bladet, og der svævede mig en Del Indvendinger paa Læben. Men jeg holdt dem tilbage, saa at de end ikke naaede at skaffe sig det allermindste Udtryk. Sikkert hændte dette i Kraft af det rigtige Instinkt, der kun betyder, at man stundom opfatter en Situation og dens Konsekvenser langt ¹⁶⁵ hurtigere, end Bevidstheden er i Stand til at gøre en det klart.

✂ Thora blev glad over, at jeg delte hendes Begejstring, og sagde, at nu vilde hun købe det Billede og maaske ogsaa nogle andre smukke Madonnabilleder.

✂ Da saa jeg for mig i et øjeblikkeligt Indfald Kunstens hele Række uendeligt varierede Fremstillinger af Moderfølelse og Barnetryghed. Og det slog mig, om ikke Thora herigennem ogsaa kunde blive Samler. Var der ikke en Mulighed for, at jeg saaledes kunde finde Vejen til at højne hendes Liv ved Hjælp af Kunsten?

✂ Jeg sørgede for, at Ideen til metodisk at samle Billeder af Guds Moder med Barnet, opstod hos hende selv, at hun helt følte den som sin egen.

✂ Kærligt bad hun om min Hjælp dertil, da jeg vidste saa meget bedre Besked end hun. Og i Fællesskab, men saaledes, at hun bestandig følte Initiativerne som sine, begyndte vi at samle.

✕ Det blev i Tidernes Løb til Fremstillinger af den mest forskellige Art, hyppigt 166 vanskeligt tilgængelige, kostbare og sjældne, Træsnit og Gravurer, Raderinger og Stik, fremragende Fotografier. Vi sporede og opsøgte tilsammen, gennem indenlandske og udenlandske Forbindelser, ledede af en Litteratur af Kataloger.

✕ Samlingen kom i Aarenes Løb til at spænde over de mest uensartede Kunstnere i vidt forskellige Tidsrum, og førte en kunsthistorisk Læsning med sig af den Art, som netop faldt i Thoras Smag. Der blev for hende meget at lære udenad og huske, Aarstal, Kunstnerskæbner, bevægede historiske Forhold og alt slikt.

✕ Det forekom mig efterhaanden, som om jeg, saa vidt det med min Hustrus Ejendommelighed var muligt, stod i Begreb med at naa, hvad jeg i mit Ægteskabs første Tid havde tilstræbt. Thora syntes mig til en vis Grad at være bleven fanget af Kunsten gennem dens mangfoldige Behandling af Motiver, som hendes eget Liv havde givet hende Betingelserne for at fatte. Kunst kunde jo dog aldrig blive hende Genstand for den dybe 167 virkelige Passion, som jeg havde arvet efter mine Fædre ...

✕ Der stod et Sted i min gamle Tingsret simpelt hen, at Dyrene inddeltes i tamme, som kunde være Ejendomsret undergivne, og vilde, der kunde blive Genstand for Bemægtigelse. Jeg føler mig fristet til at inddele Menneskene med alle deres Forskelligheder lige saa ensidig knapt, som den juridiske Forfatter Dyrene. Der findes her i Verden Mennesker, som har en Passion og de, som ingen ejer.

✕ Lad Passionsmennesket være hjemfalden til Kunst, Poesi, Videnskab, Pengeforretning, Politik, hvad som nævnes kan, han har en Ild, der først dør med ham! Mangen en Passion hænger sammen med det at kunne frembringe, skabe, men jeg tror ikke, denne Evne er nødvendig for at kunne naa det fuldkomne indenfor enhver Passion. Jeg, som kun har Modtagelighedens Gave, kan vidne om den dybe Lykke, den kan skænke, og jeg har set produktive Aander just gennem Produktionen blive angrebne af den Forfængelighed, som er al ægte Passions Ruin.

168

✕ Mit aandelige Vaabenmærke er Meissoniers kønne Blad af Kobberstiksamlere, der sidder ene i sin Stue, uden Vidner, hensunken i Betragtning af det Kunstværk, han holder i sin Haand. Det Billede har, fra jeg var sytten Aar, hængt paa Hæderspladsen over mit Skrivebord.

✕ Fader og jeg er Samlere af den Art, der aldrig kunde tænke os at skænke vore Samlinger til det offentlige, endside pynte os med dem overfor private, vi samler netop for selv at eje og leve med vor Ejendom, udvikle os gennem den, lære af den, først og sidst tilfredsstillende just vor ejendommelige Trang til Liv igennem den.

✕ Saaledes kunde Thora aldrig naa til at føle. Men jeg fandt dog, at hun gennem sin Syslen med Kunst i mit Selskab ligesom kom ind i Kunstens Forgaard.

✕ At jeg stadig hjalp hende dermed, blev et kærligt Baand imellem os, som førte anden Hjælpsomhed og Hengivenhed med sig. Og hvad der var det allervigtigste, jeg fandt, at det hele bragte hende Barnet noget paa den Afstand, der senere 169 vilde kunne lade hende se det ogsaa fra andre og sociale Sider.

✕ Dette søgte jeg allerede tidligt at forberede gennem Samtaler om Drengens Opdragelse, saaledes som den efter virkeligt rationelle og moderne Principer burde foregaa. Og hun lyttede interesseret dertil, om end hun havde meget svært ved at tænke frem i Tiden angaaende Barnet, undtagen hvor det drejede sig om den Art løst Pjankereri, som jeg ikke kunde fordrage, fordi det kun var naragtige Superlativer i hendes Begejstring over det lille, uudviklede Barn ...

✕ Det kunde ofte i Drengens første Aar gøre Thora helt overstrømmende glad og elskværdig at se lille Ejnar og mig sammen. Hun paastod altid, at jeg var bange for mine pæne Klæder, naar Barnet vilde lege hos mig, og at jeg tog paa ham, som om han var af Glas. Hvorimod Drengen maatte stampe omkring paa hende, rive og trække i hende, hvor det faldt ham ind, og hun selv kunde tage nogle Tag i ham, kryste og kaste med ham, saa jeg tit og mange Gange fik mig en ganske 170 alvorlig Forskrækkelse. Saa lo hun og fik Barnet til at le med, helt hvine i vilden Sky: »Nu gør vi Nar af Fa'er, vores fine Pernittengrynsfa'er!« Og bagefter kunde hun omfavne og kysse mig: »Aa, du, jeg elsker dig,« sagde hun, »fordi du er saa ubehjælpelig med Ejnar — og vil saa gerne. Det er rigtignok *min* Dreng, du — « og hun trak mig i Ørerne og lo mig lige ind i Øjnene ...

✕ Da Ejnar var en halvandet Aars Tid, foretog Thora og jeg den første af vore store Gallerirejser, til Eremitagen i Sct. Petersborg. Min kære Fader havde foræret os den, men kunde ikke selv tage med.

✕ Det gik meget bedre for Thora, end jeg havde ventet, med at undvære Ejnar, men jeg tror ogsaa, at jeg under hele Turen gjorde hvad der stod i min Magt for at holde hende skadesløs for det, som jeg godt følte, at hun ofrede. Det stod mig ganske klart, at det var Ofre, som ikke blot kom det til Gode, jeg kaldte hendes eget bedre jeg, men ogsaa mig og min Lyst.

✕ I det hele taget følte jeg altid, at naar 171 min Hustru i mangt og meget ikke kunde følge sit Hjertes naturlige Trang, havde jeg som hendes Mand og Hjælper den Pligt saa vidt muligt at skaffe hende Erstatning

derfor ...

☒ Aar efter Aar har jeg da ogsaa trot, at det i rigt Maal var lykkedes mig. Alt gik nu ogsaa stadig fremad for mig selv og disponerede mig til at se det hele om mig i det bedste Lys. Jeg avancerede hurtigt, fik bestandig forøgede Indtægter ved at komme ind i Hverv, der tillige skaffede mig Indflydelse. Mine virkelige Interesser fandt jeg i mit Hjem mere og mere uforstyrret Lejlighed til at dyrke. Fader blev ved at leve og gaa ind og ud hos os. Min Hustrus og mit Liv, mente jeg, trods dybe indre Forskelligheder, var ved at modnes. I alle Tilfælde syntes jeg, det faldt lykkeligt til Ro ...

☒ Thoras andet Svangerskab var det eneste som skaffede en kortere, men ret heftig Afbrydelse i denne Ro.

☒ Hun var straks urolig, nervøs og ulykkelig over, at hun igen skulde have et lille Barn, medens jeg blev saa glad, at 172 jeg slet ikke rigtigt turde vise hende det. Jeg følte, at det var klogt straks kun at prøve paa ved trøstende, kærlige og taknemmelige Ord at faa hendes Ængstelse til at svinde.

☒ I Begyndelsen syntes jeg ogsaa at have Held til at berolige hende, og jeg prøvede da ganske forsigtigt paa at betro hende, hvorfor jeg var saa urimelig glad over det andet Barn, som skulde komme. Det var mit inderlige Haab, at det ikke blot i Tidens Løb vilde blive til Gavn og Udvikling for vor lille Søn, men at det straks vilde faa sin gennemgribende Be tydning for min Hustru. I forsigtige og hensynsfulde Ord talte jeg om, hvor sikkert det, at hun fik endnu et Barn, vilde udvide hendes Syn paa lille Ejnar, hindre hende fra at falde tilbage i hendes gamle Afgudsdyrkelse af ham, hjælpe hende til at blive den retfærdigt opdragende og vidt skuende Moder, som hun burde blive.

☒ Thora tav saa besynderligt til denne Tale. Hun blev atter ujævn, usikker, urolig. Jeg havde Følelsen af, at jeg dog vist 173 alligevel var kommen ind paa noget af det, hun netop i sin nuværende Tilstand betragtede som tomme Fantasterier. Jeg burde have tiet og ladet Tiden give mig Ret. Men jeg vilde jo saa gerne have, at hun skulde være glad med mig.

☒ Nu søgte jeg blot at vise Godhed og Kærlighed imod hende, glæde hende gennem smaa Opmærksomheder, underholde og adsprede hende.

☒ Det lykkedes mig som Regel ogsaa, men der kom stundom noget ubehageligt, ligesom lurende over Thora, og uden mindste synlig Grund kunde hun synes ligefrem at søge Anledning til at blive uens med mig.

☒ Jeg mindes særligt engang langt henne i Tiden. Hendes Moder, som havde fremskyndet sit aarlige Besøg hos os, var allerede kommet.

☒ Under Paaskud af, at det var for Moderens Skyld, vilde hun den Dag have Ejnar med ind til Middagen. Det var noget, jeg ikke kunde fordrage. Drengen havde spist sin Middagsmad for lang Tid siden. Men Thora vilde have, han skulde 174 sidde dér og faa, saa en Skefuld, saa en Mundfuld, og tilsidst spise Desserten med.

☒ Hendes Moder holdt absolut med mig, men turde ikke sige Thora imod. Hun var i det hele taget altid meget forsigtig og tilbageholdende i vort Hus.

☒ Jeg føjede mig da, som jeg overhovedet paa den Tid søgte at føje mig efter min Hustru paa alle Maader.

☒ Ved Bordet fortalte jeg adskilligt, der var hændet i Byen, og med Flid hvad jeg maatte antage kunde interessere Thora. Hun hørte paa det med en irriterende Ligegyldighed, afbrød mig hyppigt, uden at gøre Undskyldning, midt i et eller andet med pjankede Bemærkninger til Barnet eller Ordre til Pigen, der serverede, uden bagefter at optage Emnet igen, blot snakke løs om noget helt andet.

☒ Thora overfyldte Drengen med den søde Dessert og snakkede vidt og bredt til Moderen om, hvorledes hun havde gaaet Tur med Barnet og netop truffet nogle af de Bekendtskaber fra Faders Understøttelsesforening, som hun vidste, jeg 175 satte meget liden Pris paa. Bagefter lod hun Ejnar drikke Kaffe hos sig, hvad der ogsaa var mig imod, og saaledes blev det ved, indtil Pigen omsider bragte den lille ud.

☒ Thoras Moder havde flere Gange søgt at mildne paa den efterhaanden uhyggelige Situation; men hver Gang hun og jeg var begyndt at tale lidt om hendes Rejse, eller om Blom og Stockholm, afbrød Thora os ligefrem, indtil jeg tilsidst følte, at jeg ikke kunde betvinge mig længere, bukkede for min Svigermoder og gik.

☒ »Hvor skal du hen?« sagde Thora med et hoverende Tonefald i Stemmen. Og inden jeg fik svaret, kom det: »Kunde den ædle Mand for en Gangs Skyld blive gal i Hovedet? Ja, jeg siger det lige ud: *gal i Hovedet!*« Hvorpaa hun slog Hænderne op om Ørerne og løb af Sted, ind i Barneværelset. Dér laasede hun sig inde.

☒ Først længe efter maatte hendes Moder komme ind til hende. Og jeg fik siden at vide, at hun havde grædt og grædt ustandseligt. Om Aftenen kom hun og 176 vilde bede om Forladelse. Jeg fik det afværget, og vi blev selvfølgelig gode Venner igen. Men paa hende syntes det hele Oprin at have gjort en Virkning, der ikke

hurtigt fortog sig.

☒ Lægen var slet ikke rigtig tilfreds og kom netop nogle Dage efter med en Del meget alvorlige Betragtninger i Anledning af den forestaaende Fødsel. Han skulde kun faa alt for megen Ret ...

☒ Da Fødslen var omme, og en lille Pige kommen død til Verden, blev jeg yderlig nedslaaet. Jeg vidste tilmed fra Lægerne, hvad min Hustru først bagefter erfarede, at hun aldrig mere vilde kunne føde noget levende Barn. Saa brast da ethvert Haab for mig om at se hende som den retfærdigt fordelende, klogt ledende, besindigt elskende Moder for flere Børn.

☒ Thora vendte ideligt tilbage til den Meningsløshedens onde Spot, som laa deri, at hun nu havde udholdt Uro, Plage og Pine og tilsidst lagt sit Legeme til for at kunne føde et lille Lig til Verden. Og da hun fik Lægernes Udtalelser at vide, følte hun sig dybt nedværdiget. 177 »Tænk dig rigtig, Aksel,« sagde hun, »hvad det vil sige, at jeg nu kun kan føde døde Børn. Jeg duer kun til at føde døde Børn.« Hun kastede sig paa det lidenskabeligste ind til mig og græd og græd.

☒ Jeg havde egentlig hos hende ventet et Skuffelsens Bagslag i Form af sygelig forøget Kærlighed til lille Ejnar. Det indtraf imidlertid ikke i saa overordentlig stærk en Grad og navnlig ikke straks.

☒ I den første Tid var det *mig*, hun ikke kunde være fra. Jeg skulde altid høre hendes Klager, trøste hende og, som hun udtrykte sig skændende paa hende, fordi hun plagede mig.

☒ »Skænd paa mig, Aksel,« kunde hun næsten tigge, »skænd! Bliv vred og haard og ond, jeg véd, jeg har fortjent det.« Og saa klagede hun igen: »Jeg duer til ingenting mere. Hvis lille Ejnar dør, er jeg en barnløs, ufrugtbar Kvinde, som ikke bør være en Mands Hustru. Saa skal du forskyde mig, som i det gamle Testamentes Dage.«

☒ Og Gang paa Gang kom hun med 178 Voldsomhed tilbage til den Tanke, at nu havde jeg Ret til kun at forlange en ganske ydmyg Tjenerinde af hende.

☒ Jeg søgte at afdæmpe alt dette hos hende saa godt som muligt, og der kom da ogsaa efterhaanden atter Ro over hende. Hun var bleven mere stille, tit sørgmodig, men venlig og kærlig, lod sig af mig hjælpe over meget ved, at vi atter optog de mange Interesser, vi i Fællesskab havde plejet.

☒ Ganske sikker var jeg aldrig for, hvad hun kunde finde paa med Ejnar og omhyggeligt skjule for mig. Men til min store Glæde fik jeg hende dog mere og mere ind paa at beskæftige sig med virkelig Opdragelse af den lille Dreng.

☒ Med noget af sin gamle Energi kastede hun sig nu ogsaa over den ene Bog om Børneopdragelse efter den anden.

☒ Og for Resten syntes det mig efterhaanden, som om hendes Syn fra det snevre, rent personlige Forhold til *hendes* Barn og *hendes* Mand blev løftet op 179 mod hvad der var værd at tilstræbe i det hele stores Interesse.

☒ Ejnar var ikke bleven ret gammel, inden han begyndte med at iagttage og paa en morsomt forsigtig, næsten æng stelig Maade prøve paa at efterligne mig. Han samlede lange Stykker Papir sammen og lagde dem paa sit lille Bord, ligesom han saa Sagerne fra Ministeriet ligge paa mit Skrivebord. Han legede Papirkurv med en Kasse fuld af omhyggeligt iturevne Stumper. Han efterabede mig i mange andre Smaating paa en egen højtidelig Maade, saaledes som naar man søger at nærme sig noget fjernt, fremmed og stort.

☒ Jeg glædede mig meget herover. Og Thora fulgte mit Paabud, lod, som om heller ikke hun mærkede noget dertil, spurgte ikke Drengen ud om hvad det var, han legede, lod ham stille og fredelig gaa omkring med alt dette for sig selv. Det følte jeg saa sikkert, at her var fra Barnets Side en Tilnærmelse til 180 mig, som det gjaldt om ikke at forstyrre, og som kunde miste sin Naturlighed, Frivillighed og Ynde, hvis man gjorde den bevidst for min lille Søn.

☒ Ejnar begyndte snart at spørge om mange Ting. Jeg bestræbte mig for at give ham Svar, der kunde fattes af hans Tankegang, og forbød Thora i Spøg at bilde ham noget ind, der virkede pudsigt for os voksne, især ved den urokkelige Alvor, hvormed Barnet troede paa det, og som hun fandt klædte ham saa allerkæreste. Min Hustru føjede mig, men jeg opdagede hurtigt, at hun var pint af en stadig stærkere Jalousi overfor Barnet.

☒ Han var næppe syv Aar gammel, da han begyndte at samle alle mulige Billeder og Frimærker sammen i Mapper, med en stilfærdig Alvor, som gjorde mig uendelig lykkelig.

☒ Jeg viste en Dag Fader Barnets smaa Samlinger og glemmer aldrig det glade, stille Smil, som bredte sig over hans Ansigt. Vi forstod hinanden. Og vi hørte det endnu svage men sikre Pulsslag i 181 en anden

Menneskesjæl — mit Barns Sjæl — som slog i Takt med vor.

☒ Thora led under sin ubetvingelige, stedse stigende Skinsyge.

☒ Hun passede Drengen i et og alt, var omkring ham langt mere, end jeg baade kunde og vilde, vaagede over ham, søgte at more og glæde ham saa meget, hun paa nogen Maade kunde faa Lov til. Men Drengen var først helt tilfreds, naar han kunde være hos mig, betragte mig, give sig af med mig.

☒ Thora følte det som den mest ydmygende Uretfærdighed og dybeste Krænkelse af hendes Person. Jeg har ofte set hendes Øjne uvilkaarligt komme til at lyse af Uvilje, baade overfor Drengen og overfor mig. I Begyndelsen kunde hun somme Tider paa en kaad Maade søge at spotte Ejnar over, at han hang efter mig. Nu forstod jeg hendes fordums Glæde over at Drengen jublende trampede om paa hendes Skød, medens jeg ikke forstod at tage ham paa den rette Maade!

☒ Jeg kunde vel sige til min Hustru, at 182 hun burde lade være at spotte Barnet, fordi Spot er hæsli og fordærlig overfor voksne, men ganske utilladelig overfor Børn. Men ellers syntes det mig rigtigt at lade, som om jeg overhovedet ikke lagde Mærke til Thoras Skinsyge. Jeg søgte blot at hjælpe hende ved at faa Drengen saa vidt mulig optaget af sin Moder, fortælle ham om hende, indrette det, saa at vi legede, læste, spadserede sammen, alle tre, saa ofte det lod sig gøre.

☒ Han var ogsaa god og artig og holdt meget af hende, men paa sin egen stilfærdige og ligelige Maade, medens hun trængte til det pludseligt opbrusende og energisk haardnakkede.

☒ Alle Thoras Forsøg paa alene at holde Drengen fast, var en Kamp med Luften, han gled ganske ned under og uden om hendes Favntag.

☒ Hvad var der ved den Ting at gøre?

☒ Jeg har holdt det for min Pligt aldrig at nævne et eneste Ord til min Hustru om hendes pinefulde Skinsyge overhovedet.

183

☒ Fordi jeg var den stærkere.

☒ Som Moder følte hun sig altid tilsidesat for min Skyld af det Barn, hun elskede over alt. Vilde det have været muligt at tale med hende herom, uden at hun havde sporet min hemmelige Glæde ved min Overlegenhed? Og hvad havde jeg kunnet raade hende? At kæmpe imod. Den har let for at raade til Kamp, som ikke behøver den selv. Vilde ikke al min Tale have været gennemskinnat af Lykke over, at Tingene netop laa, som de laa? Jo og atter Jo. Thi min Søns med hvert Aar tiltagende Samstemmen med mig var det, der i Virkeligheden gav mig mit Liv igen.

☒ Hverken mere eller mindre. Nu holdt jeg i mine Arme et levende Væsen, der hørte mig til, og som ikke tænkte sine Tanker paa tværs af mine, hos hvem jeg ikke behøvede at frygte Vagtsomhed imod mig, hvem jeg ikke selv var nødt til at værges imod mit eget Temperaments Overgreb, fordi der overhovedet ikke kunde blive Tale om Overgreb. Alting føjede sig saa helt naturligt mellem os paa Grund af 184 et fælles Sindelag, der lod mere end Hælvten være sagt, uden at et eneste Ord blev talt.

☒ Først igennem min Søn fik jeg den lykkelige Fornemmelse af mit eget Hjem som Stedet, hvor jeg kunde aflægge min Forsigtighed, Tilbageholdenhed, Mistro, Angst for at blive misforstaaet og alt det meget andet, hvormed man maa skærme og forhærde sig overfor de frem mede Mennesker omkring en ...

☒ For hvert Aar Drengen blev ældre og i et og alt sluttede sig til mig, kom Thora til at staa det fælles huslige Liv fjernere og fjernere. Det blev ham og mig, som gav Tonen an for det.

☒ Hun kæmpede tappert imod at blive sat udenfor. Med stor Iver læste hun Sprog og særlig Matematik, som hun havde noget Anlæg for, med Drengen. Han var hende taknemmelig, men hang efter mig.

☒ I Fællesskab gjorde han og jeg alt, hvad vi kunde, for at glæde hende, og jeg bildte mig saa sikkert ind, at hun 185 paaskønnede det og var tilfreds, ikke mindst med den uendeligt gode Vilje, som hun maatte kunne føle hos os begge to.

☒ Jeg har bagefter indset, at Ulykken netop var den, at vi to altid handlede i Fællesskab.

☒ Thora led meget, og jeg turde aldrig rigtig spørge, af en underlig ubestemt Frygt for hvad der kunde komme ud deraf. Og hvor der er et Barn, lader der sig ogsaa mellem Ægtefolk saa herligt flyde paa al den naturlige Tale om Barnet. Saa kom jo dertil hos Thora og mig Bøger og Kunst, Teatre, Selskaber og sociale Pligter.

⌘ Gennem sin Læsning og Barnets Opdragelse saa jeg Thora med Aarene komme mere og mere ind paa samfundsmæssige Betragtninger, og til min Glæde tog hun ganske selvstændigt Læsningen af hendes Faders Skrifter op igen. Nu vilde hun læse dem alene, sagde hun.

⌘ Vor Søn var allerede dengang en lang Dreng, der ikke længere behøvede hendes 186 des Hjælp, ja end ikke havde godt af at faa den, baade skulde og vilde lære at arbejde paa egen Haand. Han var en køn Fyr, dygtig, flink og afholdt, elskværdigere i sin Indesluttethed, end jeg havde været det, sin Bedstefaders erklærede Yndling ...

⌘ Aarene var gaaet, saa aldeles forbavsende hurtigt som rolige Aar under gunstige Forhold uden store udvortes Begivenheder kan gaa. Vi var naaet saa vidt, at Ejnar om et Aars Tid skulde op til sin Studentereksamen. Jeg havde bestandig meget at gøre med mit Embede og mange andre Ting. Thora fulgte udmærket med, syntes jeg, i alt mit og syslede om Aftenen for sig selv med sine Bøger; jeg havde netop ladet en fortræffelig ung Kunstner tegne hende et ex libris, hvortil hun havde valgt som Motto det gamle Prins af Waleske: Ik dien.

⌘ Saa kom hun en Aften ind i mit Arbejdsværelse og sagde, at hun maatte tale med mig om noget meget alvorligt. 187 Da jeg højst forbavset saå op paa hende, slog det mig, at egentlig havde hun og jeg ikke talt alvorligt sammen Ansigt til Ansigt, Front mod Front, fra dengang vor Dreng var ganske lille, hvor ofte vi end havde talt alene og fortroligt om alt muligt.

⌘ Nu stod hun pludselig for mig inde i min ensomme Stue, hvor jeg havde alt mit eget om mig, og der var i hendes Blik og Holdning ligesom en urovækkende Genklang af noget, der for længst var ophørt med at lyde.

⌘ Og da sagde hun med de skinnende Øjne og hede Kinder, som jeg kendte saa godt fra gamle Dage: »Aksel, jeg holder det ikke ud mere. *Jesus* kalder paa mig alle Vegne!« —

⌘ Om en Bombe var sprungen for mine Fødder, kunde jeg ikke være bleven mere bestyrtet. Jeg maa vist have stirret ganske rædselsslagen paa hende.

⌘ Hun talte og talte bagefter. Om det var et Kvarter eller en Time eller en halv Dag, er det aldrig faldet mig ind 188 at tænke over. Der kunde, da vi skiltes, lige saa godt være gaaet et Aar.

⌘ Jeg brugte siden lange Tider for at komme paa det rene med Enkelthederne i alt det, som havde ført hende derhen, hvor hun nu stod.

⌘ Jeg brugte kun et eneste Øjeblik til at føle, at nu var min Hustru og jeg adskilte for Livet, og hun med Krop og Sjæl redningsløst i sin Lidenskabs Vold.

⌘ Der blev kun de tomme Skema-Ord for mig at sige: »Du har jo din frie Vilje.«

⌘ *Frie! Vilje!* Den blodigste Ironi!

⌘ Thora var bleven ramt i sit inderste af sin Søns udelukkende Venden sig mod mig. Fremmed for mig var hun tyet tilbage til sin Barndoms Afgud, Faderen. Men hans Skrifter blev hende i hendes pinefulde Ensomhed kun Ord, og han selv var død. Hun maatte vove Springet over Døden til ham. Og til den Kærlighed, som ingen levende Mand havde kunnet bringe hende. Den i Støvet henkastede 189 Kærlighed, som overgaar al Forstand.

⌘ Helt naturligt havde der blandt hendes Læsning ogsaa været en omvendt Fritænkners Betragtninger. De viste hende Vejen. Selvfølgelig maatte hun heri se Guds Finger. Andre har kaldt det en mærkelig Tilfældighed. Hvis det Værk ikke var faldet i min Hustrus Hænder, vilde Nødvendigheden have skabt en anden Tilfældighed. Blandt de tusinder, der findes i et Samfund, ud over hvilket Kristi Kors stadig kaster sin dybe Skygge ...

⌘ Der er nu gaaet Aar og Dag siden hin Aften, da min Hustru kom til mig og sagde, at hun havde fundet Jesus.

⌘ Fuldt og fast bilder hun sig ind, at hun er bleven Kristen. En Missionspræst har ført hende gennem Angeren og Underkastelsen under Gud til Naaden.

⌘ Det vil sige, hun er gennem lidenskabelig Beskæftigelse med sit eget Liv og sin egen Person bleven ført til Følelsen af lykkelig Sønderknuselse under en usynligt overvældende Styrke.

⌘ Nu kan hun med Rette sige: Ik dien, for hun tjener sit Legemes og sin Sjæls uudslukkelige Trang til at fortages i en alt forglemmende Hengivelse.

☒ Hun ser de fattigste Huses mest rystende Elendighed, udholder de langvarigste Bønnemøder, har det altid i sin Magt paa egen Haand at gøre sig sin uendelige Svaghed og Usselhed og den algodes lige saa uendelige Naade svimlende klart. Indtil en sødt tærende Træthed overvælder hende og lader hende falde hen for at vaagne til den næste Dags ekstatiske Virksomhed.

☒ Hun har naaet det, hun søgte, fra den Tid, Kvinden begyndte at røre sig i hende og hun vilde tæres hen paa Faderens Grav. Det, jeg ikke var Mand for at tilfredsstille, og som kun Mænd med en Svøbens Lidenskab maaske kunde have tilfredsstillet. Det, hendes Barn, som hun gerne vilde have gjort til sin Gud, vendte sig bort fra. —

☒ Til min Hustrus Himmels Gud er langt, og under hans Aasyn vil hun kunne vandre indtil sine Dages Ende. 191 *Hans* Guddom har straalet fra de ældste Templers Tider og vil blive ved at straale, saa længe Verden staar ...

☒ Min Dreng og jeg véd begge, at vor Hustru og Moder er død og borte. Men vi véd ogsaa, at hun ikke døde pludselig paa den Aften. Langsomt var hun svunden bort for os og bleven kun et Menneske, mod hvem vi gerne vilde være gode.

☒ Det bliver vi altid ved at ville. Og jeg haaber, hun maa bevare sin Illusion om, at den Dag engang vil komme, da hun kan kaste sig ned for sin Gud med mangedobbelt Styrke, fordi hun bringer ham ogsaa sin Mand og sit Barn ...

☒ Tiden vil gaa. Thora vil leve sit Liv for sin Ekstases Molok og kaste al sin Godhed mod os, Godgørenhed mod fattige, Offervillighed og Plage i hans Favn. For Resten vil hun gøre alle det ydre Livs Fagter med.

☒ Men min Søn gaar forhaabentlig et virkeligt Liv og Samliv med Mennesker i Møde. Jeg vil søge at rydde alle de 192 Stene af hans Vej, som ikke kun han selv alene kan løfte. Og jeg vil ønske ham den heldige Lykke overfor Kvinder, som ikke blev hans Fader til Del.

☒ Voks, min Dreng, bliv sund og klog og stærk!

☒ Og lær at herske over Kvinder og tjene Idéer! —